

KOTI PETÄJÄVEDEN OMAKOTITALONÄYTTELYYN Perheiden asuinpaikan valinta

Paula Salmela

**Opinnäytetyö
Elokuu 2009**

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Tekijä(t) SALMELA, Paula	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 58	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi KOTI PETÄJÄVEDEN OMAKOTITALONÄYTTELYYN Perheiden asuinpaikan valinta		
Koulutusohjelma Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) NIVES, Marja		
Toimeksiantaja(t) Petäjäveden kunta		
Tiivistelmä Petäjävedellä järjestettiin 11. – 26.7.2009 omakotitalonäyttely. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miksi perheet rakensivat talon omakotitalonäyttelyyn. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada selville, mikä vaikutti näiden perheiden asuinpaikan valintaan. Lisäksi haluttiin saada tietoa siitä, mitä hyötyä omakotitalonäyttelyyn rakentamisesta oli ja mitä perheet odottivat tulevaisuudelta asumisen suhteen. Tutkimus oli laadultaan kvalitatiivinen eli laadullinen. Tutkimus toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluna. Haastatteluaineisto koostui neljän omakotitalonäyttelyyn taloa rakentavan perheen henkilökohtaisesta haastattelusta. Haastattelujen perusteella havaittiin, että tärkeimmät syyt talon rakentamiseen omakotitalonäyttelyalueelle olivat tontin koko ja hinta. Perheiden asuinpaikan valintaan vaikuttivat Petäjäveden hyvä sijainti ja kunnasta löytyvät tarvittavat palvelut. Maaseutumaista kuntaa pidettiin hyvänä paikkana asua sen pienen koon ja rauhallisuuden vuoksi. Petäjäveden valintaan uudeksi asuinpaikaksi vaikutti myös kunnan tuttuus, koska osa perheistä oli paluumuuttajia. Osalle perheistä talon rakentaminen juuri Petäjävedelle oli selvää kauan ennen varsinaisen rakentamispäätöksen tekemistä. Omakotitalonäyttelyyn rakentamisen hyödyiksi kerrottiin säästöt rakennuskustannuksissa, ja myös asuinalueen nopeaa valmistumista pidettiin hyvänä asiana. Tulevaisuudelta odotettiin kevyenliikenteen väylää Halkokankaalta Petäjäveden keskustaan. Lapsiperheet toivoivat asuinalueelle lasten leikkipaikkaa. Tutkimuksen tulosten avulla Petäjäveden kunta saa arvokasta tietoa asioista, jotka tekevät Petäjävedestä hyvän asuinpaikan. Myös omakotitalonäyttelyn tulevaisuudessa järjestävät kunnat hyötyvät tutkimuksen tuloksista järjestäessään omaa omakotitalonäyttelyään.		
Avainsanat (asiasanat) Asuminen, maaseutu, Petäjävesi, omakotitalo, rakentaminen		
Muut tiedot		

Author(s) SALMELA, Paula	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 58	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title HOME FOR PETÄJÄVESI HOUSE EXHIBITION Families' residence selection		
Degree Programme Degree Programme in Tourism and Hospitality		
Tutor(s) NIVES, Marja		
Assigned by Municipality of Petäjavesi		
Abstract <p>A house exhibition was held in Petäjavesi from 11 to 26 July 2009. The aim of the research was to explore why the families built a house for the house exhibition. Another aim of the research was to find out the reasons influencing the residence selection of these families. The author also wanted to get information about the benefits of building for the house exhibition and what kind of expectations of housing the families had in the future.</p> <p>The research was a qualitative study. It was conducted as a half-structured interview and the research data consisted of four personal interviews of the families who built a house for the house exhibition.</p> <p>The outcomes indicated that the main reasons for building a house for the house exhibition were the size and price of the site. Petäjavesi's good location and the necessary services of the municipality also influenced the residence selection of the families. A rural municipality is considered to be a good place to live because it is small and peaceful. Petäjavesi's familiarity also influenced the families' decision because part of the families were returnees. For some of the families building a house in Petäjavesi was clear long before the actual building decision was made. The benefits for building a house for the house exhibition were saving money in the building costs and also the fact that the residential area was quickly completed. Of the future the families expected to get a road from Halkokangas to Petäjavesi center. The families with children wished to get a children's playground in the area.</p> <p>With the help of the results of the thesis the municipality of Petäjavesi will get valuable information about the matters that make Petäjavesi a good place to live. Also municipalities that organize a house exhibition in the future will benefit from the research results while organizing their own house exhibition.</p>		
Keywords Housing, rural, Petäjavesi, house, building		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 ASUMISMESSUPERINNE SUOMESSA	2
2 PETÄJÄVEDEN KUNTA TOIMEKSIANTAJANA	4
2.1 Petäjäveden kunnan strategia 2015	7
2.2 Omakotitalonäyttelyllä Petäjävesi tunnetuksi	8
3 ASUMISEN OMINAISPIIRTEET SUOMESSA	11
3.1 Asuminen muuttuu	12
3.2 Maaseutu houkuttelee muuttajia	14
3.3 Omakotiasuminen edustaa usean suomalaisen unelma-asumista	19
4 KUNTIEN KILPAILUKEINOT ASUMISESSA	23
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	27
5.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	27
5.2 Tutkimuksen menetelmä	28
5.3 Aineiston keruu	29
5.4 Taustatiedot haastateltavista	31
5.5 Tulosten luotettavuus	33
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	33
6.1 Arvostukset asumisessa	33
6.2 Petäjävesi uutena asuinpaikkana	36
6.3 Omakotitalonäyttelyyn rakentaminen	43
6.4 Odotukset asumisen suhteen	45
6.5 Kehitysehdotukset haastatteluiden pohjalta	47
7 POHDINTA	48
LÄHTEET	52
LIITTEET	56
Liite 1. Saatekirje perheille	56
Liite 2. Haastattelun taustatiedot	57
Liite 3. Haastattelurunko	58

1 ASUMISMESSUPERINNE SUOMESSA

Asumismessuperinne elää Suomessa vahvana. Eri puolilla Suomea on järjestetty ja tullaan järjestämään erilaisia asumiseen liittyviä messuja ja näyttelyitä. Tunnetuimpana todisteena tästä perinteestä voidaan pitää vuosittain järjestettäviä *asuntomessuja*, jotka järjestettiin ensimmäistä kertaa jo vuonna 1970. Asuntomessujen tavoitteena on parantaa asumisen laatua ja asumistietoutta Suomessa.

Asuntomessujen pääasiallisena järjestäjänä toimii *Suomen Asuntomessut*. Vuosittaisten asuntomessujen lisäksi se on järjestänyt vuosituhannen vaihteesta lähtien loma-asuntomessuja. Nämä messut esittelevät muun muassa rakentamiseen ja asumiseen liittyvää tutkimusta, sen tuloksia ja käytännön sovelluksia. Messuilla tuottajat ja kuluttajat kohtaavat, kun taas suunnittelijoille ja rakentajille messut tarjoavat mahdollisuuden kokeilla erilaisia uusia ratkaisuja käytännössä. Vuoden 2009 asuntomessut järjestettiin Valkeakoskella. (Suomen Asuntomessut 2009.)

Eräänlaisena vaihtoehtona asuntomessuille Töysän Tuurissa järjestettiin vuosina 2006 ja 2008 *Koti Sinulle* -asuntonäyttely. Tämän pientalonäyttelyn ideana oli esitellä tavallisten perheiden omakotitaloratkaisuja laadukkaassa asuinympäristössä. Näyttelyn teemana oli ”Tavallisia taloja tavallisille ihmisille” eli esitellä tavallisen perheen tavoitettavissa olevia ja laadukkaasti rakennettuja asuntoja. (Koti Sinulle.)

Maaseutua markkinoivat *KyläKelpaa!* -asumismessut on vuosittain järjestettävä valtakunnallinen kesätapahtuma. Messujen tarkoituksena on esitellä nimenomaan kylä asumis-, elinkeino- ja vapaa-ajan alueina. Messujen avulla halutaan rohkaista maallemuuttoa harkitsevia henkilöitä, tuoda maaseutuasumista myönteisesti esille sekä tukea maaseudun asuttamista herättämällä yleistä kiinnostusta kyläyhteisöjä kohtaan. (Kotonen & Laitinen 2008, 24 - 25.) Vuoden 2009 KyläKelpaa! -asumismessut järjestettiin Pielisen Karjalassa ja Ilomantsissa (KyläKelpaa! – matka maalle 2009).

Asumismessujen ja -näyttelyiden pääasiallisena tarkoituksena on lisätä kohdekunnan tunnettuutta ja tuoda esille sen hyviä puolia asuinpaikkana. Näitä tapahtumia voidaan pitää tehokkaina kuntien asumismahdollisuuksien markkinointikeinoina. Kohdekunnan saaman julkisuuden lisäksi tapahtuma kasvattaa parhaassa tapauksessa myös sen asukaslukua, ainakin välillisesti.

Myös Petäjävesi on päättänyt liittyä Suomen asumismessuperinnettä toteuttavien kuntien joukkoon: kunnassa järjestettiin kesällä 2009 *omakotitalonäyttely*. Omakotitalonäyttely on Petäjäveden kunnan kehittämä hanke, joka järjestettiin kesällä 2009 ensimmäistä kertaa. Järjestämällä omakotitalonäyttelyn Petäjäveden kunta ennen kaikkea esittelee asumisen mahdollisuuksiaan ja saa lisää tunnettuutta alueellisesti ja valtakunnallisesti. Pidemmän tähtäimen tavoitteena on houkutella kuntaan lisää asukkaita ja omakotirakentajia.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miksi perheet rakentavat talon Petäjäveden omakotitalonäyttelyyn. Tutkimuksen tarkoituksena on saada selville syitä, jotka ovat vaikuttaneet näiden perheiden asuinpaikan valintaan. Lisäksi halutaan saada tietoa siitä, mitä hyötyä omakotitalonäyttelyyn rakentamisesta on ja minkälaisia odotuksia perheillä on tulevaisuudessa asumisen suhteen Petäjävedellä ja Halkokankaan omakotialueella. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimusotteen keinoin. Tutkimusta varten haastateltiin henkilökohtaisesti neljää Petäjäveden omakotitalonäyttelyyn taloa rakentavaa perhettä.

Opinnäytetyön tietoperusta koostuu toimeksiantajan eli Petäjäveden kunnan ja omakotitalonäyttelyn esittelystä. Lisäksi kuvataan asumisen ominaispiirteitä suomalaisten arvostusten ja toiveiden kautta. Tietoperustan päättää kuntien erilaisten asumisen kilpailukeinojen esittely. Tietolähteenä käytettiin pääasiasa suomalaiseseen asumiseen liittyvää tutkimusaineistoa.

Opinnäytetyöstä on hyötyä toimeksiantajalle, koska tutkimustulosten avulla Petäjäveden kunta saa arvokasta tietoa asioista, jotka tekevät Petäjävedestä hyvän asuinpaikan. Tutkimustulosten perusteella saadaan siis osviittaa syistä,

jotka houkuttelevat omakotirakentajien lisäksi uusia asukkaita Petäjävedelle. Näitä esille nousseita asioita kunta voi mahdollisuuksien mukaan hyödyntää esimerkiksi asukasmarkkinoinnissaan. Opinnäytetyöstä hyötyvät myös omakotitalonäyttelyn tulevaisuudessa järjestävät kunnat, koska tutkimustuloksista selviävät perheiden mielipiteet omakotitalonäyttelyyn rakentamisesta. Näitä tutkimustuloksia kunnat voivat hyödyntää suunnitellessaan omaa omakotitalonäyttelyään.

2 PETÄJÄVEDEN KUNTA TOIMEKSIANTAJANA

Petäjävesi sijaitsee Keski-Suomen maakunnassa, Jyväskylän seudulla. Matkaa Jyväskylään on noin 35 kilometriä ja Keuruulle noin 30 kilometriä. Petäjäveden kyliä ovat Kintaus, Ylä-Kintaus, Pengerjoki, Metsäkulma, Kuivasmäki, Heikkilänperä, Töysänperä ja Kukkaro. Näistä kylistä Kintaus kasvaa nopeimmin runsaan pientalorakentamisen vuoksi. Kintauden sijainti on ihanteellinen ajatellen Jyväskylää, koska matkaa sieltä kaupunkiin on noin 27 kilometriä.

Petäjävesi on tilastollisen kuntaryhmyksen mukaan maaseutumainen kunta. Petäjäveden kunta on perustettu vuonna 1868, ja sen asukasluku oli vuoden 2009 helmikuussa 3 888. Vuoden 2007 lopussa asutokuntien lukumäärä kunnassa oli 1 702 kappaletta. Vuoden 2007 lopussa alle 14-vuotiaiden osuus kunnan väestöstä oli 18,2 prosenttia, 15–64-vuotiaiden osuus 62 prosenttia ja yli 64-vuotiaiden osuus 19,8 prosenttia. Vuoden 2006 lopussa työssäkäyvien henkilöiden osuus kunnan väestöstä oli noin 39 prosenttia ja eläkkeellä olevien osuus kunnan väestöstä noin 28 prosenttia. (Tilastokeskus 2008.)

Petäjävesi tunnetaan Suomessa ja maailmalla vanhasta kirkostaan, joka kuuluu Unescon maailmanperintöluetteloon. Petäjäveden vanha kirkko houkuttelee varsinkin kesäisin kuntaan suomalaisia matkailijoita ja ulkomaalaisia turisteja. Kunnan tunnettua lisäävät myös Petäjävedellä ajettavat Neste Rallin pikataipaleet, joka kesä järjestettävät Takomarkkinat sekä joka toinen kesä

järjestettävät SM-taontakisat. Petäjävedellä järjestettiin myös vesijuoksun MM-kisat vuosina 2004 - 2006.

Petäjäveden internetsivujen mukaan kunnan vahvuuksia ovat elävä maaseutu, vireät kylätoimikunnat, tasokkaat kuntapalvelut, väljät maaseututontit, puhdas luonto ja pienenkin ihmisen kokoiset koulut (Asuminen – Petäjävesi, 2008). Internetsivuilla kunta esitellään seuraavasti:

Petäjävesi tarjoaa maalaisympäristön erinomaisten palvelujen lähellä. Hyvät terveystalvelut, uudistuneet ja nykyaikaiset koulut, virkeä kulttuuri- ja harrastustarjonta sekä puhdas luonto ovat osa petäjävetistä elämänlaatua. Elävä maaseutu ja kestävä kehitys ovat keskeisiä arvojamme (Etusivu – Petäjävesi, 2008).

Vuonna 2008 Petäjävedellä oli 116 toimivaa maatilaa ja noin 50 kotieläintilaa. Kotieläintuotannon, peltoviljelyn ja metsätalouden lisäksi maataloilla harjoitetaan yritystoimintaa, kuten koneurakointia, matkailua, kuljetuksia, ravi- ja ratsastuspalveluja sekä maatalous- ja käsityötuotteiden suoramyyntiä. (Maatalous – Petäjävesi 2008.) Petäjävedellä yritykset toimivat muun muassa teollisuudessa, rakentamisessa, tukku- ja vähittäiskaupassa sekä palvelutoiminnassa. (Petäjäveden Yrittäjät 2009.)

Käsityöläisyydellä on Petäjävedellä pitkät perinteet. Seppäkulttuuri ja huopaosaaminen vievät käsityöläisyyttä ja sen perinteitä eteenpäin. Käsi- ja taideteollisuusalan koulutusta on annettu Petäjävedellä yli sadan vuoden ajan. Kunnassa sijaitseva Jyväskylän ammatti- ja aikuisopisto on hyvä esimerkki siitä, miten käsityöperinnettä edistetään nykyaikana. Opistosta valmistuu tekstiili-, vaatetus-, puu- ja metallialan artesaaneja. (Petäjävesi-esite.)

Petäjävesi on myös vireä kulttuuritapahtumien kunta, jossa järjestetään erilaisia tapahtumia varsinkin kesällä. Matkailukohteena Petäjävesi markkinoi itseään luonnonkauneudella, kulttuurimaisemalla, perintökohteilla, käsityöperinteillä sekä luontokohteiden rauhallisuudella. Petäjävettä voidaan pitää perinteisenä maaseutuna kauneimmillaan. (Matkailu – Petäjävesi 2008; Petäjävesi-esite.)

Petäjäveden kunta panostaa erilaisiin vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin. Petäjävedellä on mahdollista harrastaa niin sisä- kuin ulkoliikuntalajejakin. Petäjäveden urheiluseuralla on eri jaostoja, joissa monenikäiset ihmiset voivat harrastaa erilaisia liikuntalajeja. Kunnassa on myös kirjasto ja nuorille suunnattu nuoriso- ja projektitalo. (Vapaa-aika – Petäjävesi 2008.)

Petäjäveden kunnassa toimii perusopetuksessa neljä alakoulua, yläkoulu, lukio, Jyväskylän ammatti- ja aikuisopisto sekä Keuruun kansalaisopiston sivupiste. Kirkonkylän alakoulu, yläkoulu, lukio, ammatti- ja aikuisopisto sekä kansalaisopiston sivupiste toimivat Petäjäveden keskustassa. Muut kolme alakoulua toimivat kyliensä keskustoissa: Tupamäen koulu Kuivasmäessä, Ylämäen koulu Ylä-Kintaudella ja Kintauden koulu Kintaudella. (Koulut - Petäjävesi 2008.) Kirkonkylän alakoulun, yläkoulun ja lukion remontit valmistuivat elokuussa 2004, joten tilat ovat nykyaikaiset. Kintauden uusi koulu ja sen yhteydessä toimiva päiväkoti on rakennettu vuonna 2001. Lapsiperheiden hyvinvointiin panostetaan muutenkin, sillä Petäjäveden keskustaan on suunnitteilla uusi päiväkoti.

Asuminen Petäjävedellä

Vuoden 2007 lopussa rivi- ja pientaloissa asuvien asuntokuntien osuus Petäjäveden asuntokunnista oli 88,5 prosenttia. Kerrostaloasuminen Petäjävedellä on siis vähäistä. Myös omistusasuminen näyttää olevan Petäjävedellä suositua, koska vuoden 2006 lopussa vuokra-asunnossa asuvien asuntokuntien osuus oli vain noin neljännes (23 %) asuntokunnista. (Tilastokeskus 2008.) Huhtikuussa 2008 vapaa-ajan rakennusten lukumäärä Petäjävedellä oli 770 kappaletta (Väestörekisterikeskus 2008). Petäjävedellä asuu varsinkin kesäaikaan paljon loma-asukkaita.

Petäjävesi panostaa asumiseen ja haluaa kasvattaa asukasluksuaan. Omakotirakentaminen on kunnassa vilkasta, ja uusia alueita kaavoitetaan. Kunnalla on vuonna 2009 myynnissä yhteensä noin 90 tonttia niin asemakaava- kuin haja-asutusalueellakin. Kunta on myös laatimassa niin sanottua strategista

osayleiskaavaa Petäjaveden keskustasta uuden Jyväskylän rajalle asti, valtatie 23:n vartta pitkin (Petäjaveden kunta 2009a; Petäjaveden kunta 2009b.)

Kunta on houkuttellut omakotirakentajia Petäjävedelle 2 500 euron suuruisella muuttorehalla. Se maksettiin vuoden 2008 aikana valmistuvan omakotitalon omistajalle. (Avustukset ja lainat 2009.) Muun muassa monipuolisen tonttitarjonnan ja muuttorehan avulla kunta houkuttelee omakotirakentajia ja antaa itsestään ja kasvuhaluistaan myönteisen kuvan mahdollisille uusille asukkaille.

2.1 Petäjaveden kunnan strategia 2015

Missio ja visio

Vuonna 2015 Petäjaveden missio on olla Jyväskylän seudun verkostokaupungin aktiivinen ja vahvuuksiaan hyödyntävä palvelukunta, joka tunnetaan erityisesti käsityöperinteestään. Visiona on, että vuonna 2015 Petäjävedellä on 4 100 asukasta ja se on kehittyvä, hyvän kuntakuva omaava Keski-Suomen kunta. Visiona on, että osaaminen, asuminen, yrittäjäyys, palvelut, sijainti, kylät, ympäristö ja kuntayhteistyön arvot ovat luoneet kuntaan kilpailukykyiset kehitysolosuhteet. (Sirniö 2008.)

Petäjaveden kunnan asettamat strategiat ovat toimineet paremmin kuin hyvin, koska kunnan väkiluku on kasvanut noin neljän vuoden ajan. Vuonna 2007 kunta sai muuttovoittoa Keski-Suomen maakunnan kunnista toiseksi eniten: noin 3 prosenttia eli 121 henkilöä. Koska kunnan strategiassa asukasluku vuonna 2015 on 4 100, tällä hetkellä arvioidusta kehitysvauhdista ollaan noin 5 vuotta edellä. Myös palvelut ja kuntakuva ovat parantuneet roimasti. Vuoden 2008 aikana Petäjävedelle perustettiin myös 11 uutta yritystä. (Petäjävesi-lehti 2009a; Sirniö 2008; Strategioiden tuloksellisuus 2008.)

2.2 Omakotitalonäyttelyllä Petäjävesi tunnetuksi

Petäjävedellä järjestettiin 11. – 26.7.2009 omakotitalonäyttely. Omakotitalonäyttely järjestettiin kesällä 2009 ensimmäistä kertaa, ja tavoitteena on luoda siitä kiertävä näyttely Keski-Suomeen. Koko näyttelyprosessi mallinnetaan ja dokumentoidaan siten, että joku toinen kunta voi toteuttaa omakotitalonäyttelyn tulevaisuudessa samoilla toimenpiteillä. Näyttelytapahtuman toteuttamisesta vastaa Petäjäveden kunta. Suunnittelussa ja toteutuksessa on mukana useita yhteistyökumppaneita, kuten talotehtaita ja rakennusliikkeitä sekä kehittämis- ja markkinointiyhteistyökumppaneita. (Halkokankaan näyttelyalue 2009; Lehdistötiedotteet 2009.)

Järjestämällä omakotitalonäyttelyn Petäjävesi tuo esille asumisen mahdollisuuksia kunnassa. Näyttelyn rinnalla on tarkoitus markkinoida koko Petäjäveden tonttitarjontaa, ja tavoitteena on, että sen ansiosta kuntaan saataisiin lisää omakotirakentajia. Näyttelystä hyötyvät myös talojen rakentamisessa mukana olevat rakennusliikkeet, urakoitsijat ja talotehtaat, jotka saavat tapahtuman ansiosta tunnettuutta. Omakotitalonäyttelyn aikana näyttelyalueella on niin sanottu markkinakuja, jossa myös muut kunnat voivat esitellä tonttitarjontaansa ja yritykset rakentamisen ja sisustamisen palveluja. Näyttelyn avulla edistetään siis myös keskisuomalaisten kuntien ja yritysten näkyvyyttä Petäjäveden lisäksi. (Lehdistötiedotteet 2009; Petäjävesi-lehti 2008b.)

Omakotitalonäyttelyalue

Näyttelyalueena on Halkokankaan omakotitaloalue, joka sijaitsee noin 1,5 kilometrin päässä Petäjäveden keskustasta. Näyttelyalue koostuu 28 tilavasta tontista, jotka ovat pinta-alaltaan noin 1 800 - 4 000 m² ja hinnoiltaan noin 4 200 – 11 000 euroa. Kaikille tonteille ei näyttelyyn mennessä valmistu taloa, vaan näyttelyssä esitellään 15 valmista kohdetta. Näistä kohteista suurin osa on eri talotehtaiden malleja, mutta mukaan mahtuu myös muutama paikalla rakennettu talo. Valmiiden talojen lisäksi esitellään muutama rakenteellisesti avoin kohde, jolloin kävijät voivat tutustua rakentamisen eri vaiheisiin. (Halkokankaan näyttelyalue 2009.)

Näyttelyalueelle muuttaa pääasiassa lapsiperheitä, mutta myös aikuisia parisuntia sekä eläkeikää lähestyviä ihmisiä. Perheiden erilaiset tarpeet asumisen suhteen takaavatkin sen, että omakotitalonäyttelyssä nähdään ratkaisuiltaan hyvin erilaisia koteja. Näyttelyalueella on niin puu-, hirsi- kuin kivitalojakin, osa yksi- ja osa kaksikerroksisia. Lähes kaikki näyttelyalueelle kotia rakentavat perheet ovat kotoisin muualta kuin Petäjävedeltä. (Halkokankaan näyttelyalue 2009; Petäjävesi-lehti 2008b.)

Omakotitalonäyttelyn teemat

Omakotitalonäyttelyn teemoina ovat kestävä kehitys, kohtuuhintainen rakentaminen ja oma koti maaseutumaisesti lähellä kaupunkia. Näyttelyn toteuttamisen yhteydessä rakennetaan internetnäyttely, jolloin rakentamisesta kiinnostuneet ihmiset pääsevät kätevästi tutustumaan muun muassa eri talotehtaiden kohteisiin. (Lehdistötiedotteet 2009.)

Kestävä kehitys asumisessa ja rakentamisessa tarkoittaa esimerkiksi tiettyjen lämmitysmuotojen suosimista. Tuorilan (2006) mukaan uusien omakotitalojen rakentajat voivat jo talon suunnitteluvaiheessa ottaa huomioon esimerkiksi erilaiset energiankulutukseen liittyvät ratkaisut talon lämmityksessä. Kalliimmat alkuinvestoinnit osoittautuvat usein pitkällä aikavälillä taloudellisesti hyviksi ratkaisuiksi. (Mts. 35.)

Omakotitalonäyttelyn keskeisenä teemana ovat kotimaisella energialla lämmitettävät uudet talot. Näyttelyalueen rakentamista ohjataan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti edistämällä bioenergian käyttöä talojen lämmityksessä. Petäjäveden kunta tukee 2 500 euron energiarahalla kaikkia niitä näyttelytaloja, joiden lämmityksestä yli puolet tulee muun kuin suorasähkön kautta. Energiaraha onkin ollut varsin tehokas ”porkkana”, koska vain kahdesa kohteessa on suorasähkölämmitys. Ainakin 15 näyttelytalon lämmityksessä on huomioitu ympäristöasiat, koska näissä kodeissa on vähintään yksi tulisija. (Petäjävesi-lehti 2009a; Petäjävesi-lehti 2009b; Lehdistötiedotteet 2009.)

Kestävä kehitys näkyy omakotitalonäyttelyssä myös siten, että pääyhteistyökumppanit ovat näyttelyssä mukana yhteisellä temalla ”Yhteistyössä kotimai-

sen elinkaariasumisen puolesta”. Elinkaarisuunnittelu ottaa huomioon muun muassa esteettömyyden asumisessa, jolloin suunniteltu tila on kaikille käyttäjille toimiva, turvallinen ja miellyttävä. Esimerkiksi keittiön huolellinen suunnittelu edistää asumisturvallisuutta ja sitä kautta talon pitkäaikaista käyttöä. Yhdessä näyttelykohteessa esitelläänkin elinkaarikeittiö, jonka suunnittelu on lähtenyt liikkeelle kotimaisuudesta, käytettävyydestä ja turvallisuudesta. (Lehdistö tiedotteet 2009.)

Petäjäveden kunta on tonttihinnoittelulla pyrkinyt helpottamaan omakotitalon rakentamisen mahdollisimman monelle perheelle. Vertailun vuoksi esimerkiksi Muuramessa omakotitonttien hinnat ovat 25 000 - 27 000 euroa tonttikoon ollessa 1 165 - 1 680 m² (Muuramen kunta/Tontit 2009). Laukaassa omakotitonteissa on suurempi hintahaitari, 2 740 - 33 000 euroa tonttikoon ollessa 995 - 3 650 m² (Myytävät tontit kartalla 2009). Keuruulla omakotitonttien hintahaitari on melko suuri: 730 - 13 230 euroa. Tonttikoko Keuruulla vaihtelee 910 - 2 935 m² välillä (Omakotitontit 2009).

Omakotitonttien hintoihin vaikuttaa kunnan sijainti ja se, onko tontti keskustassa vai haja-asutusalueella. Osa ihmisistä on valmiita rakentamaan talon esimerkiksi Muurameen ja Laukaaseen kuntien sijainnin vuoksi, vaikka omakotitontit ovatkin niissä kalliimpia. Vastaavasti pienet ja kauempana kaupungista sijaitsevat kunnat asettavat yleensä omakotitonttien hinnat edullisemmiksi, jotta ne houkuttelisivat perheitä rakentamaan.

Vaikka muista kunnista löytyykin edullisempia omakotitontteja kuin Petäjävedeltä, ovat Halkokankaan näyttelyalueen tontit kokoonsa nähden edullisia. 4 000 m²:n kokoinen omakotitontti läheltä kunnan keskustaa 11 000 euron hintaan ei ole kovin tavallista. Näyttelyalueen tontit ovat myös tilavia: näyttelyalueen pienin tontti on 1 800 m², kun vastaavasti Muuramen suurin vapaa omakotitontti keväällä 2009 on kooltaan sitä pienempi, 1 680 m². (Halkokankaan näyttelyalue 2009; Muuramen kunta/Tontit 2009.)

3 ASUMISEN OMINAISPIIRTEET SUOMESSA

Omakotirakentamisen määrä vaihtelee eri vuosina. Nykyään se näyttää olevan kasvusuunnassa. Vuosina 1975–1990 omakotitaloja tuotettiin nykyistä enemmän, nykyään omakotitalojen tuotanto on 1960-luvun tasolla. 1990-luvun laman aikana asuntotuotanto painottui kerrostaloasuntoihin ja samalla asuntojen pinta-ala laski. Talouden elvyttyä suunta muuttui uudelleen suurempiin pientaloihin. Vuonna 1996 omakotitaloja rakennettiin noin 6 000, vuonna 2004 noin 10 000 ja vuonna 2005 noin 13 000. (Juntto 2008, 76.)

Omakotirakentaminen on Suomessa nykyään yleisempää kuin kerrostalorakentaminen. Tilanne vaihtelee tietysti eri kaupunkien välillä, koska esimerkiksi pääkaupunkiseudulla asuntotuotanto on erilaista kuin muualla Suomessa. Omakotirakentamisen suosiosta kertoo seuraava kehitys: vuoden 2001 asuntotuotannossa kerrostalojen osuus oli 49 prosenttia ja omakotitalojen osuus 29 prosenttia. Vuodesta 2002 alkaen omakotitalojen osuus asuntotuotannosta on alkanut kasvaa. Vuoden 2006 asuntotuotannossa kerrostalojen osuus oli 35 prosenttia ja omakotitalojen osuus 40 prosenttia. (Juntto 2008, 76.)

Hyvän asumisen ominaispiirteitä

Asumisen taso ei suinkaan ole yhdentekevä asia. Äänismaan (2002) mukaan ihmisen hyvinvoinnin perusedellytyksenä voidaan pitää asunto-oloja kokonaisuudessaan. Hyvä asuminen merkitsee hyvän, kohtuukokoisen ja -hintaisen asunnon lisäksi myös asuinympäristön laatua, rakennetun ympäristön esteettisiä arvoja sekä palvelujen ja joukkoliikenteen laatua. Asumisen ja asuinympäristön tulee lisäksi olla turvattua ja turvallista. (Mts. 60, 63 - 64.)

Hyvä asuinympäristö on tärkeä asia ihmisen sosiaaliselle, fyysiselle ja psyykkiselle hyvinvoinnille. Ihmisen elinvaihe ja elämäntilanne vaikuttavat siihen, minkälaisia asioita hyvältä asuinympäristöltä odotetaan. Esimerkiksi aikuiselle hyvän asuinympäristön tulisi tarjota sosiaalisia kontakteja sekä mahdollisuuksia työntekoon, leppäämiseen ja harrastamiseen. Vaikka aikuisen sosiaaliset kontaktit eivät olekaan sidottuja omaan asuinympäristöön, on mahdollisuus

niiden solmimiseen tärkeää viihtymisen ja arjen sujuvuuden kannalta. Vastavasti lapsiperheille asuin ympäristön viihtyisyys muodostuu lasten näkökulmasta: niin hoidon, kasvatuksen kuin turvallisuudenkin kannalta. (Kyllönen & Kurenniemi 2003, 23, 35.) Vastavasti ikääntyvät ihmiset odottavat hyvältä asuin ympäristöltä muun muassa esteettömyyttä. Nuorille tärkeitä asioita ovat esimerkiksi kavereiden läheisyys ja hyvät kulkuyhteydet.

Asuminen ja ihmiskuva

Myös asumismuoto vaikuttaa asumisviihtyvyyteen. Kun omaa asuin ympäristöä pidetään viihtyisänä, kokemukset koko elinympäristöstä ovat usein myönteisiä. Etenkin omakotiasujat pitävät omakotialueita hyvinä alueina asua, koska oman asumismuodon arvostaminen vaikuttaa myönteisenä suhtautumisenä koko asuinalueeseen. Asumismuoto kuvastaa myös elämäntapaa, joka on yleensä hyvin samanlainen saman asumismuodon sisällä. Ihmisiä myös luokitellaan ainakin jollain tasolla asumismuodon, asunnon omistussuhteiden ja asunnon sijainnin perusteella. Usein näiden asioiden perusteella vedetään johtopäätöksiä asukkaiden arvoista ja sosiaalisista merkityksistä. (Kyllönen & Kurenniemi 2003, 10, 48, 50.)

3.1 Asuminen muuttuu

Muuttosuunnat kaupunkien ja maaseudun välillä ovat vaihdelleet eri vuosikymmeninä. 1950-luvun alussa muuttosuunnat liikkuvat pääasiassa maalaiskuntien välillä, 1960-luvun alussa suunta kääntyi kaupunkiin. Seuraavina vuosikymmeninä kaupungistuminen eteni ja 1960- ja 1970-lukujen voimakas taajamiin suuntautunut muuttoliike aiheutti muun muassa paineita muuttovoittoalueiden rakentamiseen. Samaan aikaan muuttotappioalueiden palvelut heikkenivät huomattavasti. 1970-luvun lopulla suurta maaltamuuttoa seurasi vastareaktionä lisääntynyt muutto kaupungeista maaseudulle, jolloin kaupunkien nettomuutto muuttui tilapäisesti tappiolliseksi. (Kytö, Tuorila & Leskinen 2006, 4 - 5.)

1980-luvun loppupuolella kuntien välinen muuttoliikenne vilkastui. Muuttoliike suuntautui keskuksista kaupunkien reuna-alueille, sitä ympäröiviin kuntakeskuksiin ja haja-asutusalueille. 1980-luvulla kaupunkeihin suuntautuvan muuttoliikkeen osuus kuntien välisestä muuttoliikkeestä oli noin 60 prosenttia ja kaupungeista maaseudulle tai maaseutukunnasta toiseen noin 40 prosenttia. 1990-luvulla puhuttiin jo maaltapaosta, kun kaupunkeihin suuntautuva muutto kasvoi 70 prosenttiin. (Kytö ym. 2006, 4 - 5.)

2000-luvulla valtaosa muuttovirroista kulkee edelleen kaupunkimaisten kuntien välillä, mutta muuttovirtojen kasvussa tapahtuu muutoksia. Vuoteen 2001 jatkunut kaupunkien välisen muuttovirran kasvu on pysähtynyt ja muuttaminen maaseudulta kaupunkeihin vähentynyt. Vastaavasti muutot kaupunkimaisista kunnista maaseutumaisiin kuntiin ovat lisääntyneet tasaisesti. Vuonna 2004 muista kunnista kaupunkimaisiin kuntiin muuttaneiden osuus oli 22,1 prosenttia kokonaismuutosta. Vastaavasti vastavirtaan, eli kaupungeista maaseudulle, muuttaneiden osuus oli jo 21,1 prosenttia kokonaismuutosta. (Kytö ym. 2006, 4 - 5.)

Muuttosuuntien vaihtelun lisäksi muutosta tapahtuu myös asuntokuntien koossa. Asuntokuntien keskimääräinen koko Suomessa pienenee vuosi vuodelta. Vuonna 1970 asuntokunnan koko oli 3,00 henkilöä, vuonna 1990 se aleni 2,42 henkilöön, vuonna 2000 asuntokunnan koko oli 2,21 henkilöä ja kaksi vuotta myöhemmin 2,10 henkilöä. Tulevaisuudessa pienet asuntokunnat yleistyvät entistä enemmän. 1990-luvun alussa Suomessa oli noin 800 000 yhden hengen taloutta. Vuoteen 2020 mennessä yhden hengen talouksien määrän ennustetaan kasvavan noin 1,3 miljoonaan ja lapsettomia kahden hengen talouksia odotetaan olevan puoli miljoonaa. (Juntto 2007, 7, 17)

Vaikka asuntokuntien koko tulevaisuudessa pieneneekin, Juntton (2007) mukaan kuluttajat haluavat asumiselta väljyyttä ja suurempia asuntoja. Kysyntä asuntomarkkinoilla suuntautuu enenevässä määrin omistusasumiseen ja pienentalotoiveisiin. Niin sanotun *asumisuramallin* mukaan kotitaloudet pyrkivät asteittain parantamaan asumistasoaan siirtymällä vuokra-asunnoista arvostetumpiin asumismuotoihin eli omistusasuntoihin. Kuluttajien toiveiden lisäksi

asumista muuttaa asunnontarvitsijoiden ikärakenne, koska esimerkiksi ikään-tyvillä ja nuorilla on erilaiset tarpeet asumisen suhteen. (Mts. 7, 17.) Tulevai-suudessa ikääntyvien määrän kasvu aiheuttaa sen, että esimerkiksi kaupunki-en keskustoissa sijaitsevien hyvin varusteltujen kerrostaloasuntojen kysyntä kasvaa.

3.2 Maaseutu houkuttelee muuttajia

Puhekielessä maaseutu jaetaan taajamiin ja haja-asutusalueisiin. Vastaavasti maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman mukaan maaseutu jaetaan kolmeen eri tyyppiin väkimäärän perusteella ja suhteuttamalla väen määrä tilaan. Nämä maaseudun kolme eri tyyppiä ovat:

- kaupunkien läheinen maaseutu,
- ydinmaaseutu ja
- harvaan asuttu maaseutu. (Tuorila 2006, 5.)

Helena Tuorilan ”Täällä maalla on hyvä asua – kokemukset maaseudusta uu-tena asuinympäristönä” -tutkimukseen osallistuneista maallemuuttajista kaikki eivät kokeneet asuvansa maaseudulla. Tuorilan tekemissä haastatteluissa nousi usein esiin kysymys, mitä maaseudulla oikein tarkoitetaan. Tuorilan mie-lestä tämä epäselvyys johtui siitä, että haastatellut ymmärtävät maaseudun hyvin perinteisellä ja yksinkertaisella tavalla. Yleensä maaseutu käsitetään asuinympäristöksi, jossa näkyy maalaistaloja, peltoja ja esimerkiksi lehmiä, ja se yhdistetään myös helposti maanviljelyselinkeinoon. Nykyään maaseudulta ei välttämättä enää löydy näitä asioita, vaan asuinpaikasta maaseudun tekee sen luokittelu maaseudeksi. Tuorila miettiikin, että nykyään maaseutu -käsitteen sijaan olisi hyvä käyttää esimerkiksi maaseutumainen ympäristö -käsitettä. (Tuorila 2006, 6 - 7.)

Maaseudun kolmijako

Kydön ja Aatolan (2006) mukaan suurten *kaupunkien läheinen maaseutu* on parhaimmassa asemassa muihin maaseutualueisiin nähden, koska se hyötyy kaupungin läheisyydestä ja yhteistyöstä sen kanssa. Kaupunkien läheisellä maaseudulla asuvien etuna palvelujen suhteen on se, että heillä on usein käytössään sekä oman kunnan että lähikaupungin palvelut. (Mts. 2006, 1, 57.)

Kaupunkien läheisen maaseudun asukkailla on usein myös mahdollisuus käydä töissä lähikaupungissa. Kaupunkien läheinen maaseutu sijoittuu Etelä- ja Länsi-Suomeen ja monet tämän alueen kunnista saavat muuttovoittoa etenkin lapsiperheistä. Muuttovoiton ansiosta nämä kunnat ja pienet kaupungit pystyvät monipuolistamaan palvelujaan ja tekemään investointeja, mutta säilyttämään silti taloudellisen liikkumavaransa. (Tuorila 2006, 6.)

Ydinmaaseudun läheisyydessä on useita toiminnoiltaan monipuolisia keskuksia keskuksia ja elinvoimaisia kyliä. Ydinmaaseutu on vahvaa alkutuotantoaluetta, jossa on myös paikka paikoin teollisuuden toimialakeskittymiä. Tämä maaseututyyppi on ratkaisevassa asemassa maaseudun elävänä pysymisen kannalta. Ydinmaaseudun kunnat sijoittuvat Etelä- ja Länsi-Suomeen. (Kytö & Aatola 2006, 2; Tuorila 2006, 6.)

Harvaan asuttu maaseutu kohtaa useita uhkia. Nuoret muuttavat pois, palvelut kaikkoavat ja maataloutta harjoittavat yrittäjät vähenevät. Lisäksi uusien työpaikkojen määrä ei riitä korvaamaan perinteisten työpaikkojen poistumaa, vanhusväestön määrä lisääntyy ja kuntien talous on kovilla. Valtaosa tämän maaseututyypin kunnista sijaitsee Itä- ja Pohjois-Suomessa. (Tuorila 2006, 6.)

Syitä maaseudulle muuttamiseen

Eri tutkimusten mukaan maaseutu on hyvin haluttu asuinympäristö. Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVAn vuoden 1997 tutkimuksen mukaan suomalaista kaksi kolmasosaa pitää maaseutua parempana paikkana asua kuin kaupunkia. (Kytö ym. 2006, 6.) Vaikka tutkimustulos on yli kymmenen vuotta vanha, antaa se suuntaviivoja myös nykyajan asumistoiveisiin. Erityisesti pääkaupunkiseudulta muutetaan maaseudulle asuntojen puutteen ja kalleuden sekä kor-

keiden elinkustannusten vuoksi. Myös palvelujen parempi saatavuus maaseudulla nousee nykyaikana yhä tärkeämmäksi tekijäksi. (Kytö & Aatola 2006, 1.)

Asuminen kallistuu pääkaupunkiseudun lisäksi myös kasvukeskuksissa. Maallemuuttopäätöstä kasvukeskuksista maaseudulle perustellaan usein asumisen edullisuudella, turvallisella asuinympäristöllä sekä julkisten palvelujen saamisella ilman jonottamista. Myös asumisen väljyys on suuri houkutin maaseudulle muutossa ja maaseudulla asumisessa. Maaseudulla onkin usein mahdollista rakentaa omalle, kohtuuhintaiselle tontille mieleinen talo. (Tuorila 2006, 1, 18.)

Suomalaisia houkuttelee maaseudulle ennen kaikkea asumisen ja elämisen laatu. Kaupunkilaiset voivat kyllästyä jatkuvaan ympäristönmuutokseen ja muuttaa maaseudulle siksi, että siellä esimerkiksi liikerakentamista on vähemmän (Kytö ym. 2006, 6). Maaseudulla asumisen mielikuviin liittyy muun muassa se, että tunnetaan naapurit, luotetaan ihmisiin eri tavalla kuin kaupungissa, pidetään yhteyttä sukulaisiin ja hoidetaan asioita yhdessä perheen kanssa. Maaseutuasuminen tarjoaa luonto- ja harrastuskeskeisyyttä, korkeampaa asumistasoa kaupunkiin verrattuna, elinympäristön laatua sekä henkilökohtaista turvaa. Maaseutu tarjoaa toisenlaisia arvoja ja elämäntyytlejä verrattuna kaupunkiasumiseen ja erityisesti lapsille virikkeellisempää kasvuympäristöä ja pysyvämpiä juuria. (Kytö & Aatola 2006, 15, 18, 41; Tuorila 2006, 18 - 19, 31.)

Syitä, jotka estävät maallemuuttotoiveet

Maallemuuttohalukkuuden ja varsinaisesti toteutuneen maallemuuton välillä vallitsee ristiriita. Maallemuuttohalukkaita on huomattavasti enemmän kuin maallemuuttajia. Suurimpia esteitä maaseudulle suuntautuvien muuttoaikoiden toteutumiselle ovat maaseudun työmahdollisuuksien väheneminen. Etenkin nuorille epävarmat työnäkymät, määräaikaiset työsuhteet sekä asumisen ja liikkumisen kallistuminen aiheuttavat vaikeuksia. Jos työ- tai opiskelupaikka on kaupungissa, asutaan siellä mieluummin jo liikkumiskustannusten takia. (Kytö ym. 2006, 21.)

EVA:n vuoden 2003 asennetutkimuksen mukaan enemmistö tutkimukseen vastaajista (68 %) asuisi mielellään maaseudulla, jos se olisi mahdollista työn vuoksi. Maaseudulle muuttamisen edellytyksenä pidetäänkin työpaikan sijaintia vähintään kohtuullisen etäisyyden päässä asuinpaikasta. (Kytö & Aatola 2006, 1.) Kohtuullisena pidetty työmatka vaihtelee eri ihmisten kesken. Siihen vaikuttaa varmasti se, onko työmatkoihin mahdollista käyttää omaa autoa vai joudutaanko töihin menemään julkisilla kulkuvälineillä, joka on usein hitaampaa kuin työmatkan kulkeminen omalla autolla.

Maallemuuttajat

Kydön ja Aatolan (2006) mukaan maaseudulle muuttaminen painottuu tiettyihin elinkaaren vaiheisiin. Muuttaminen maaseudulta pois on vilkkainta nuorena ja vastaavasti muuttaminen maaseudulle on yleisintä perustettaessa perhettä ja eläkkeelle jäätäessä. (Mts. 19.) Nuoret lapsiperheet ja noin 50–55-vuotiaat ovat kaksi merkittävintä muuttajaryhmää kaupunkien läheiselle maaseudulle. Lapsiperheiden sanotaan muuttavan kaupungista maaseudulle asumistason nostamisen vuoksi ja eläkeikä lähestyvien viettämään tulevaisuuden vanhuudenpäiviään. (Kytö ym. 2006, 5; Tuorila 2006, 1.)

Muuttoliikettä ja maaseudulle muuttamista selittävät myös paluumuuttajat, joille sidos synnyinseutuun on säilynyt esimerkiksi sukulaisten ja tuttavien avulla. Maaseudulle muuttaa paluumuuttajien lisäksi sellaisiakin ihmisiä, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta maaseutuasumisesta. Melko uusi ilmiö onkin sellaisten nuorten perheiden muuttaminen maaseudulle, joilla ei välttämättä ole entuudestaan minkäänlaista kosketusta maaseutuympäristöön. Heillä on kuitenkin aitoa halua asua ja toimia maaseudulla. (Kytö & Aatola 2006, 2; Tuorila 2006, 1.)

Maallemuuton mukanaan tuomat muutokset

Usein maaseudulle muuton jälkeen ajankäyttö muuttuu laadullisesti parempaan suuntaan. Elämänlaadun koetaan paranevan ennen kaikkea siitä syystä, että maaseudulla ei ole samanlaista kiireistä ilmapiiriä kuin kaupungissa. Varsinkin omakotitalo uutena asuinpaikkana johtaa helposti siihen, että kotona tulee vietettyä enemmän aikaa. Erityisesti kaupungeissa vapaa-ajan vietto

kohdistuu oman asunnon sijaan enemmänkin asuinympäristöön, jossa erilaisia virikkeitä on tarjolla runsaasti. (Kytö & Aatola 2006, 15; Tuorila 2006, 1, 12 - 13, 31.)

Junton (2008) mukaan kotitalous voi asuntoa valitessaan vaihtaa (*trade off*) rahaa aikaan. Maaseudulla tämä tarkoittaa käytännössä pidempien välimatkojen vaihtamista edullisempaan ja toivottuun pientaloasumiseen. Tulevaisuudessa paineet liikenteen päästöjen vähentämiseen ja energian hinnan nousu saattavat haastaa tämän, koska pitkät työ- ja asiointimatkat voivat muuttua myös taloudelliseksi haitaksi. (Mts. 21.) Maaseudulla on tosin myös mahdollista asua palvelujen lähellä, jolloin välimatkat ovat lyhyitä. Varsinkin jos kaupungista muutetaan maaseudulle autottomana, kasvavat liikkumisesta aiheutuvat kustannukset aikaisempaan verrattuna, koska eteen tulevat auton hankinta ja siihen liittyvät erinäiset menoerät. (Tuorila 2006, 12, 36.)

Maalle muuttaminen saattaa tuoda mukanaan myös niin sanottuja heikennyksiä. Maaseutuasumisen huonoja puolia voivat olla heikentynyt palvelutarjonta ja huonot työllistymis- sekä työpaikanvaihtomahdollisuudet (Kytö & Aatola 2006, 15). Usein muuttajan työpaikka jää lähemmäs edellistä asuinpaikkaa, myös ystävät ja sukulaiset saattavat jäädä edelliselle asuinpaikkakunnalle eikä uudelta asuinpaikkakunnalla tunnettu aluksi välttämättä ketään. Toisaalta maaseudulle muutetaan muiden tekijöiden kuin monipuolisten palvelujen vuoksi, joten mahdollisiin heikennyksiin on osattu varautua. (Tuorila 2006, 24, 41.)

Maaseudulla asuminen ei välttämättä merkitse aikaisempaa pienempiä asumiskustannuksia, varsinkaan jos haaveena on omakotitalon rakentaminen. Uuden, toiveiden mukaisen talon asumiskustannukset, tontin hankintahinta ja talon rakentamisesta aiheutuvat kustannukset saattavat kasvattaa asumiskustannuksia verrattuna aikaisempaan tilanteeseen. Asumiskustannukset ovat tosin yleensä painoarvoltaan vähäisiä, kun niitä verrataan toiveiden mukaiseen uuteen asuntoon. (Tuorila 2006, 25, 35.) Ylipäätään maaseutuasumisen mukanaan tuomat heikennykset on tiedostettu jo ennen muuttopäätöksen tekemistä, joten niiden ei pitäisi tulla kenellekään yllätyksenä.

3.3 Omakotiasuminen edustaa usean suomalaisen unelma- asumista

Omakotiasuminen vastanee useiden suomalaisten arvomaailmaa ja mahdollistaa yksilöllisen elämäntavan ja -tyylin (Kytö & Aatola 2006, 18). Tuorilan (2006) mukaan suurimmalla osalla suomalaisista ensisijainen toive hyvästä asumismuodosta on erillispientalo omalla tontilla (mts. 18). Anneli Junton ”Suomalaisten asumistoiveet ja mahdollisuudet” -tutkimuksen mukaan omakotiasuminen on tavoitteena 56 prosentilla kotitalouksista, mutta todellisuudessa omakotitalossa asuu vain vajaat 40 prosenttia. (Junto 2007, 110.) Maaseutuasumisessa vallitsevan ristiriidan lisäksi myöskään omakotitoiveet ja omakotiasuminen eivät siis kohtaa.

Omakotitalossa asumisesta unelmoidaan etenkin lapsiperheissä, joissa arvostetaan etenkin omaa rauhaa ja pihaa, luonnonläheisyyttä ja sijaintia. Vastavasti ikääntyvät ja koulutetuimmat haluavat mieluummin asua kerros- tai rivitaloasunnossa kuin omakotitalossa. (Tuusa 2007.) Ikääntyvien mielipiteet ovat ymmärrettäviä siitä syystä, että omakotiasumiseen kuuluu paljon talon huoltotöitä, joita ei vanhemmalla iällä enää välttämättä jakseta hoitaa. Koulutetumpien mielipiteisiin voi vaikuttaa esimerkiksi se, että vaativan työn vuoksi omakotitalon kunnossapitämiseen ei ole aikaa.

Varsinkin kerrostaloasuminen nähdään väliaikaisena vaiheena asumiskierrossa ennen omakotiasumista. Vanhuksilla kerrostaloasuminen on melkein päkohtalon- tai pakonomainen asumisratkaisu, jos sinne joudutaan muuttamaan omakotiasumisen käytyä liian raskaaksi. Kerrostalot sijaitsevat yleensä kaupunkien keskustoissa tai ainakin hyvien kulkuyhteyksien päässä sieltä. Näin ollen ikääntyvien ihmisten helppo hoitaa päivittäiset asiointit, kun ei tarvitse liikkua pitkiä matkoja. Kerrostalossa asuessa ei myöskään tarvitse ponnistella fyysisesti talon huoltotöiden kanssa. (Kyllönen & Kurenniemi 2003, 50 - 51.)

Omakotiasumisen esteet ja kustannukset

Vuoden 2006 Pientalobarometrin mukaan pientalorakentamisen suurin este on tonttipula alueilla, joilla on paljon työpaikkoja. Myös kustannustaso puhuttaa, koska pääkaupunkiseudulla omakotitonttien hinnat ovat kolminkertaistuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana. (Pohjola 2006, 5.) Jussilan (2006) mielestä kyseisillä tonttihinnoilla niin sanottujen tavallisten perheiden on miltei mahdotonta unelmoida omakotitalosta pääkaupunkiseudulla. Myös kasvualueilla on lähes täydellinen tonttipula, mikä on nostanut tonttien hinnat pilviin. (Mts. 4.)

Omakotitalon ylläpitokustannusten ja hankintahinnan itse rakentamalla tai rakennuttamalla sanotaan olevan alhaisemmat kuin kerrostalossa. Lammen (2007) mukaan omakotirakentaminen on edullisin asunnon hankintatapa ja asuminen omakotitalossa edullisin asumismuoto. Vuonna 2006 omakotitalon hankintakustannukset tontteineen kokonaispinta-alasta laskettuna olivat keskimäärin 1 500 euroa/m². Vastaavasti uuden kerros- tai rivitaloasunnon vastaava hankintahinta oli noin 2 700 euroa/m². (Mts. 238.)

Vuoden 2005 Pientalobarometrin mukaan omakotirakentaja saa tonttinsa ja talonsa kolmanneksen edullisemmalla kuin omakotiostaja. Koko maan tilanetta katsottaessa omakotirakentaminen maksaa keskimäärin 1 500 euroa/m², omakotirakennuttaminen keskimäärin 1 750 euroa/m² ja omakotiostaminen keskimäärin 2 150 euroa/m². Vuoden 2001 Suomi Asuu -tutkimusten mukaan asumisen hinta kuukaudessa oli seuraava:

- omakotitaloissa 3,37 €/m²/kuukaudessa
- rivitaloissa 6,33 €/m²/kuukaudessa ja
- kerrostaloissa 6,93 €/m²/kuukaudessa. (Jussila 2005, 3.)

Vaikka omakotiasuminen näyttääkin olevan edullisin asumismuoto, on se muuttunut 1990-luvun alun tilanteesta hyvätuloisten ja varakkaiden asumismuodoksi. Vielä vuonna 1988 talon omistaminen oli yhtä yleistä (35 %) alimpaan ja ylimpään tulokymmenykseen kuuluvien keskuudessa. Sen sijaan vuonna 2004 omakotitalon omistajista enää 14 prosenttia kuului alimpaan tu-

lokymmenyksen, mutta 48 prosenttia ylimpään tulokymmenyksen. (Juntto 2008, 53.)

Juntton (2008) mukaan tulevaisuudessa asutaan entistä useammin kaupungeissa, asutus tiivistyy, tonttikoot pienenevät ja yleinen rakentamistehokkuus kasvaa. Kaupunkien kasvu, tonttimaan puute ja kerrostalovaltainen tuotantotapa rajoittavat pientalojen rakentamista. Tulevaisuudessa omakotitaloa toivovat perheet muodostavat yhä pienemmän osuuden asutokunnista. Kaupungistuminen ja ikääntyminen vaikuttavat vastasuuntaan yleisten asumistavoitteen kanssa. Ikääntyminen tuo usein mukanaan kerrostaloon muuton, koska siellä on monesti vaivattomampaa asua esimerkiksi hissillä vuoksi. (Mts. 76.)

Omakotiasumisen eri puolet

Yleisesti ottaen omakotiasumisessa arvostetaan omaa rauhaa, omaa valtaa, omaa pihaa, vapautta, turvallisuutta ja asumisen edullisuutta (Jussila 2007, 4). Omakotiasumisessa yhdistyvät asuinympäristöjen hyväksi koetut ominaisuudet, kuten mahdollisuus asua luonnon lähellä sekä mahdollisuus muokata oma lähiympäristö, kuten puutarha, omien toiveiden mukaiseksi (Tuorila 2006, 27).

Omakotitalossa asumisen etu verrattuna kerros- ja rivitaloon on se, että omakotitalossa on periaatteessa mahdollista asua läpi elämän. Koska omakotitalot ovat tilavia verrattuna kerros- ja rivitaloasuntoihin, ne sallivat joustavasti esimerkiksi perheenisäyksen. Omakotitalon suunnitteluvaiheessa on myös mahdollista varautua laajentamiseen, joka ei taas kerros- ja rivitalossa ole mahdollista. (Kyllönen & Kurenniemi 2003, 10.)

Yleisesti omakotiasumiseen liittyy myönteisiä mielikuvia. Ihmiset eivät tosin välttämättä ajattele arkea, eli omakotiasumiseen kuuluvia erilaisia huoltotöitä. Omakotiasuminen maaseudulla tarkoittaa sitä, että keskusta ei välttämättä ole lähietäisyydellä. Varsinkin pääkaupunkiseudulla ihmiset joutuvat usein tekemään omakotiasumisen suhteen kompromisseja. Heidän pitää asua kauempana keskustasta, jolloin tehdään vaihtokauppaa matka-ajan ja asumiskustannuksien välillä. Huolimatta näistä haittapuolista omakotitaloissa asuvat ovat

kuitenkin onnellisia ja omatoimisia. Omakotitaloissa asuvista 62 prosenttia viihtyy kodissaan erittäin hyvin, kun vastaava luku kerrostaloasukkailla on 28 prosenttia. (Jussila 2007, 4; Karttunen 2007.)

Omakotitaloon muutto tuo mukanaan kotitöitä kaikille vuodenajoille, koska siihen kuuluu vaihtelevissa määrin ulkona puuhastelua. Osa huoltotöistä nähdään mielekkäinä mahdollisuuksina tehdä jotain sellaista, mitä muissa asumismuodoissa ei ole mahdollista tehdä. Kaikki huoltotyöt eivät tosin ole välttämättä mieluisia, vaan ne on pakko tehdä talon kunnossa pitämiseksi. Omakotiasuminen, varsinkaan maaseudulla, ei siis sovi asumismuodoksi niin sanoituille uusavuttomille. Omakotitalossa asuva ei voi odottaa, että talohuolto tekee ulkotyöt, vaan ne on tehtävä itse. (Tuorila 2006, 15, 38.)

Naapuruussuhteiden merkitys

Talotyyppi on tärkeä naapuruussuhteiden kiinteyden määrittäjä. Etenkin omakotitalossa asuminen pihakontakteineen tihentää naapuruussuhteita. Ympäristöministeriön vuoden 2004 asukasbarometrin mukaan 39 prosenttia vastaajista juttelee naapureiden kanssa päivittäin ja lähes yhtä moni viikoittain. Pientaloalueiden sosiaalinen homogeenisuus, elämänvaiheen yhteisyys ja lapsiperheille ominainen elämäntapa vaikuttavatkin naapuruussuhteiden vilkkauteen. Pientaloalueiden kiinteämpiin sosiaalisiin suhteisiin verrattuna kerrostaloalueisiin vaikuttaa myös perheiden ulkosalla oleskelu, jolloin naapureiden kesken tulee kanssakäymistä. (Juntto 2008, 98 - 99.)

Asuinalueen yhteishengen syntyminen edellyttää ympäristöltä mahdollisuuksia kohdata muita asukkaita. Toisaalta nykyään pientalovaltaisinkin asuinalueen arkipäivää voi olla asukkaiden lokeroituminen omiin koteihinsa ja pihoihinsa, jolloin naapurit tunnetaan vain ulkonäöltä – jos edes senkään vertaa. (Kyllönen & Kurenniemi 2003, 10, 48, 50.)

Nykyaikana pieni määrä vahvoja suhteita vaihdetaan helposti suureen määrään heikkoja suhteita. Asuinympäristössäkin tärkeiksi ovat nousseet heikot sosiaaliset suhteet, mikä tarkoittaa saman tilan toistuvaa jakamista satunnais-

ten kohtaamisien kautta. Nämä heikot sosiaaliset suhteet ja verkostot lisäävät asuinympäristön turvallisuutta ja virikkeellisyyttä. (Juntto 2008, 13.)

4 KUNTIEN KILPAILUKEINOT ASUMISESSA

Maassamuutto eli kunnasta toiseen tapahtuva maan sisäinen muuttoliike on etenkin pienten kuntien elinehto. Nykyaikana uusista asukkaista jopa kilpailaan. Jos kunnan asukasrakenne on sellainen, että noin puolet väestöstä on eläkeläisiä, kunnalla on vaikeuksia selviytyä perustehtävistään. Kuntien on siis tärkeää saada muuttovoittoa varsinkin työikäisistä ja lapsiperheistä. Näitä perheitä halutaan asukkaiksi, koska ne tuovat kunnalle verotuloja, nuorentavat kunnan väestön ikärakennetta ja pitävät koulujen oppilasmäärät ennallaan. Oppilaiden riittävyyden vuoksi kouluverkkoihin ei tarvitse tehdä muutoksia eikä haja-asutusalueiden kyläkouluja lakkauttaa. (Kokkonen 2007, 16; Kytö ym. 2006, 27.)

Maaseudun vetovoimaisuuden kehittämisessä on lähdettävä siitä, että asuminen, asuinympäristö, palvelutarjonta, liikkumismahdollisuudet ja työllisyys vaikuttavat eniten asumisviihtyvyyteen (Kytö ym. 2006, 21). Kunnat pyrkivät Internet-sivuillaan esittelemään itsensä houkuttelevana asuinpaikkana mahdollisille uusille asukkaille. Uusia asukkaita houkutellessaan muun muassa hyvillä ja joustavilla palveluilla sekä viihtyisällä ja maaseutumaisella ympäristöllä. (Kytö & Aatola 2006, 85.)

Maaseutuasumisen kysyntää voidaan lisätä asumismahdollisuuksien tehokkaalla markkinoinnilla, mainonnalla ja mediatiedottamisella. Maaseutuasenteiden ja asuinympäristötoiveiden muuttuessa kuntien kannattaa panostaa etenkin yksilöllisten ja omaleimaisten asuinalueiden suunnitteluun ja markkinoimiseen. Tarjonnan lisäämiseksi tulisi kartoittaa yksityinen tontti-, asunto-, kiinteistö- ja vuokratarjonta sekä tehostaa ja yksinkertaistaa kaavoitus- ja rakennuslupakäytäntöjä. (Kytö ym. 2006, 19, 31.)

Kunnan omaleimainen imago muodostuu sen fyysisistä, toiminnallisista, taloudellisista, kulttuurisista, historiallisista ja sosiaalisista ominaisuuksista. Usein maaseutua mainostetaan nostalgisena asuinpaikkana, vaikka kyseiset mielikuvat eivät vastaisikaan todellisuutta. Kunnan imago on tärkeää markkinoinnissa ja sen on perustuttava todellisuuteen. Kuntien kannattaakin mielikuvien sijaan esitellä kokonaisuutta eli esimerkiksi ympäristöä, työmahdollisuuksia, perus- ja vapaa-ajanpalveluja sekä liikenneyhteyksiä. (Kytö ym. 2006, 22.)

Uuden asuinpaikan valintaan vaikuttavat muuttajan elämäntavan ja arvostusten ohella monenlaiset syyt. Niin sanotun *paikkahyöty* -käsitteen mukaan muuttajat vertailevat erilaisten alueiden hyötyjä ja tekevät muuttopäätöksensä elämänvaiheensa ja tarpeidensa perusteella. Muuttaja pyrkii oman elämäntyylin ja identiteetin toteuttamiseen myös uudella asuinpaikkakunnallaan. Kunnan voimavarana ovatkin sen erilaiset ympäristöt, jotka voivat houkutella monenlaisia asukasryhmiä. (Kytö & Aatola 2006, 5, 9.) Varsinaiseen tonttivalintaan vaikuttaa perheestä riippuen työpaikkojen läheisyys sekä koulut ja päiväkodit. Myös rakentamismahdollisuudet sekä tontin koko, hinta ja sen saatavuus ovat tärkeitä asioita uusien asukkaiden houkuttelemiseksi maaseutumaiseen kuntaan. (Lampi 2007, 239.)

Keinoja houkutella kuntaan uusia asukkaita

Kuntien tulisi miettiä tarkasti omaa profiiliaan, omia vahvuuksiaan ja keinoja, joilla erottua muista kunnista ja houkutella uusia asukkaita. Pelkän taajamien markkinoinnin sijaan myös kyläasumista tulisi tuoda esille, koska myös pienimuotoisempaa asumista arvostetaan. Myös asumiseen ja rakentamiseen liittyviin messuihin kannattaa osallistua näytteilleasettajana sekä olla yhteydessä mediaan aina, kun kunnassa tapahtuu jotain merkittävää. (Maaseutuasumisen teemaryhmä.)

Lapsiperheiden houkuttelemiseksi kuntaan tulisi korostaa turvallisuutta, väljää asumista ja harrastusmahdollisuuksia. Toimivien peruspalvelujen lisäksi hyvät vapaa-ajan palvelut lisäävät myös aikuistalouksien viihtymistä uudella asuinalueella (Kokkonen 2007, 65; Kytö & Aatola 2006, 61).

Kunnan tulisi ottaa uusia asukkaita houkuteltaessa huomioon lapset ja nuoret virikkeellisellä, turvallisella ympäristöllä ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksilla. Myös lähikoulut ja hyvät päivähoitopalvelut houkuttelevat muuttajia. Kunnan lapsiperheystävällisen imagon lisäksi tällä on vaikutusta myös pitkällä aikavälillä. Nämä kunnassa varttuneet lapset palaavat suuremmalla todennäköisyydellä opiskelujen päätyttyä kotiseudulle, kun muistot kotipaikkakunnasta ovat myönteisiä. (Maaseutuasumisen teemaryhmä.)

Muuttovoittotahtoiset kunnat voivat viestinnällään pahimmassa tapauksessa karkottaa mahdollisia uusia asukkaita. Julkisten palvelujen järjestäminen ja laatutaso sekä niihin mahdollisesti kohdistuvat säästötoimet vaikuttavat jokaisen kuntalaisen elämään. Näin ollen esimerkiksi lasten päivähoitoon ja koulutukseen kohdistetut säästötoimet saattavat aiheuttaa sen, että kuntaan muuttoa harkitseva lapsiperhe alkaa vertailla vaihtoehtoisia muuton kohteita. (Kytö ym. 2006, 11.)

Erilaisten tilaisuuksien järjestäminen kunnasta poismuuttaneille on hyvä keino saada kuntaan paluumuuttajia. Näissä tilaisuuksissa kannattaa tuoda esille kunnan nykyisiä palveluita ja asumismahdollisuuksia. Myös kirjeiden lähettäminen esimerkiksi kesätapahtumien ja tonttiesittelyiden tiimoilta saattaa herättää ihmisten kiinnostuksen. Vapaa-ajan asukkaat kannattaa huomioida omana ryhmänään. He ovat mitä mahdollisin ryhmä muuttamaan kuntaan vakituisiksi asukkaiksi, koska ovat jo osittain kiinnittyneet kuntaan. (Maaseutuasumisen teemaryhmä.)

Nykyaikana tietoa haetaan paljon internetistä. Tämä pätee myös uuteen asuinpaikkaan tutustumisessa ja muuttopäätösten tekemisessä. Muuttajat olisivikin hyvä huomioida kunnan internetsivuilla omana ryhmänään. Esimerkiksi vapaat tontit ja asunnot sekä kyläasuminen kannattaa pitää internetsivuilla näkyvästi esillä. Mahdollisen uuden kuntalaisen päätökseen asettua paikkakunnalle vaikuttaa paljon se, miten häntä palvellaan asuinpaikan etsimisessä. Kunnasta kiinnostuneet ottavat usein yhteyttä suoraan kuntaan joko puheli-

mitse tai sähköpostin välityksellä, joten kunnan muuttajapalveluihin on tärkeää panostaa. (Maaseutuasumisen teemaryhmä.)

Kuntien tulisi panostaa tonttien ja asuntojen markkinoinnin lisäksi myös toimiin, joilla edistetään maallemuuttajien kotiutumista ja viihtymistä. Naapureilla ja kunnan muilla asukkailla on tärkeä tehtävä ottaa uudet asukkaat mukaan yhteisöön. Kunnan kannattaisikin osoittaa huomiota uusille asukkaille, jotta he tuntisivat olonsa tervetulleiksi. On varmasti totta, että kun uusi asukas kotiutuu nopeasti, hän myös asettuu asuinsijoilleen pitkäksi aikaa. (Maaseutuasumisen teemaryhmä.)

Maaseudun vahvuudet, mahdollisuudet, heikkoudet ja uhat

Maaseutu tarjoaa erilaisia asuinympäristöjä taajamien ja haja-asutusalueiden muodossa. Maaseudun taajamien vahvuuksia ovat muun muassa hyvät ja ruuhkattomat palvelut sekä sosiaalinen ympäristö. Haja-asutusalueiden vahvuuksia ovat luonto, harrastaminen ja oma rauha. Taajamassa naapurit asuvat yleensä lähellä, kun vastaavasti haja-asutusalueella asutus on harvempaa. (Kytö ym. 2006, 19.)

Maaseudun mahdollisuuksiin lukeutuu uusien asukkaiden ja vanhenevan kantaväestön aiheuttama kysyntä palveluihin. Tämä kysyntä luo uusia työpaikkoja esimerkiksi päivä- ja vanhainkoteihin. Kaupungista maaseudulle muuttavat kaupunkipalveluihin tottuneet asukkaat ja kesäasukkaat luovat kuntaan uutta palvelukysyntää tottumustensa ja erilaisten tarpeidensa perusteella. Mahdollisuutena voidaan pitää myös sitä, että maaseudun uudet asukkaat saattavat perustaa kuntaan uusia yrityksiä, jonka ansiosta työllisyys paranee. Kunnalla on siten myös mahdollisuus saada muuttovoittoa työpaikan perässä muuttavista ihmisistä. (Kytö ym. 2006, 19.)

Maaseudun heikkouksia voivat olla kuntalaisten peruspalvelujen lakkauttamisen uhka. Haja-asutusalueiden heikkouksia ovat palvelujen huono saatavuus sekä liikkumiskustannukset. Haja-asutusalueilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia käyttää joukkoliikennettä kuin taajamassa. (Kytö ym. 2006, 19.) Haja-

asutusalueille muuttaakin ylipäättään sellaisia ihmisiä, jotka ovat valmiita asumaan kauempana kunnan keskustasta.

Maaseudun uhkia ovat liikkumisen vaikeutuminen ja kallistuminen, työ- ja toimeentulomahdollisuudet, palvelujen karsiminen ja nuorten poismuutto. Osa maaseudulla asuvista ihmisistä pitää maalaismaisena maiseman muuttumista liiallisen rakentamisen vuoksi uhkana. Muutosuhka ympäristön kannalta on myös esimerkiksi liian tehokas kaavoitus, jonka seurauksena voi syntyä maaseutumaisia lähiöitä. Joskus kunnat kaavoittavat tontteja unohtaen kuntalaisten toiveet, eikä esimerkiksi pientalotonttien kaavoitusta suunnitella pitkäjärjestyksellä. (Kytö ym. 2006, 19.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miksi perheet rakentavat talon Petäjäveden omakotitalonäyttelyyn. Tutkimuksen tarkoituksena on saada selville syyt, jotka ovat vaikuttaneet perheiden asuinpaikan valintaan. Tutkimusongelmaan pyritään saamaan vastauksia seuraavien kysymysten avulla:

1. Mitä perheet arvostavat asumisessa?
2. Millaisia muutoksia uusi asuinpaikka tuo perheelle tullessaan?
3. Mitä mieltä perheet ovat Petäjävedestä asuinpaikkana?
4. Mitä hyötyä omakotitalonäyttelyyn rakentamisesta on perheelle ollut?
5. Mitä perheet odottavat tulevaisuudelta asumisen suhteen?

Tutkimuskysymykset selvittävät perheiden arvostuksia asumisessa, uuden asuinpaikan mukanaan tuomia muutoksia sekä mielipiteitä Petäjävedestä asuinpaikkana. Lisäksi Petäjäveden kunta haluaa saada tietoa siitä, mitä hyötyä omakotitalonäyttelyyn rakentamisesta on ollut ja minkälaisia odotuksia perheillä on asumisen suhteen Petäjävedellä ja Halkokankaan omakotialueel-

la. Näiden kysymysten pohjalta muodostuu kokonaisnäkemys asioista, joista hyväksi koettu asuinpaikka muodostuu.

5.2 Tutkimuksen menetelmä

Tähän tutkimukseen valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusote, koska omakotitalonäyttelyyn taloa rakentavia perheitä oli melko pieni määrä (15 kpl). Jo tutkimuksen lähtökohta oli se, että tutkimukseen ei tule osallistumaan suurta määrää perheitä, joten kvalitatiivinen tutkimusote oli tutkimuksen tekijälle selvää heti opinnäytetyön aiheen valinnan jälkeen. Myös opinnäytetyön aihealue on sen luonteinen, että laadullinen tutkimusote sopii siihen hyvin.

Laadullisen tutkimusotteen valintaa puoltaa myös se, ettei tuloksia ollut tarvetta saada tilastollisesti ja taulukoissa käsiteltävään muotoon. Vaikka kvalitatiivisesta tutkimuksesta saatujen vastausten analysointi onkin jonkin verran työläämpää verrattuna kvantitatiivisten eli määrällisten tulosten analysointiin, koki tutkimuksen tekijä laadullisen tutkimusotteen itselleen mieluisammaksi tavaksi toimia. Myös tutkimukseen osallistuneiden perheiden kannalta laadullinen tutkimus oli mielekkäämpi vaihtoehto verrattuna määrälliseen tutkimukseen, koska näin omat mielipiteet ja ajatukset saatiin paremmin esille.

Tutkimus toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluna kasvotusten. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat kaikille samat, eikä valmiita vastausvaihtoehtoja käytetä. Sen sijaan haastateltava saa vastata kysymyksiin omin sanoin. (Eskola & Vastamäki 2001, 26.) Tämä toteuttamistapa valittiin siksi, että henkilökohtaisen haastattelun avulla saatiin tarkemmat vastaukset kysymyksiin. Näin ollen lähtökohdat tutkimusongelman selvittämiseksi olivat paremmat verrattuna esimerkiksi lomakehaastatteluun, koska tarkentavia kysymyksiä oli helppo esittää.

Haastatteluja tehdään nykyään paljon myös puhelimen välityksellä, jossa on omat hyvät ja huonot puolensa. Tutkimuksen tekijä koki kuitenkin itselleen

mielekkäämmäksi tavaksi haastatella perheitä kasvotusten. Kasvotusten tehty haastattelu on välittömämpi ja rennompia tilanne verrattuna puhelinhaastatteluun. Myös se, että perheet asuivat Jyväskylän seudulla ja osa haastatteluista oli mahdollista suorittaa perheiden tulevaisuudessa Halkokankaan omakoti-alueella, tukivat henkilökohtaisen haastattelun valintaa. Jos tutkimuksen luonne olisi ollut sellainen, että haastateltavat olisivat asuneet muualla kuin Jyväskylän seudulla, olisi haastattelu ollut järkevämpää suorittaa puhelimitse jo kustannussyistä.

Haastattelukysymykset nousivat esiin pääasiassa tietoperustan pohjalta. Kysymykset muotoutuivat aikaisempien asumiseen liittyvien tutkimusten ja Petäjäveden kuntaan liittyvien asioiden perusteella. Lopullinen haastattelurunko päätettiin yhdessä omakotitalonäyttelyn projektipäällikön kanssa.

5.3 Aineiston keruu

Haastattelujen ajankohdaksi päätettiin maaliskuuhun, viikot 14–16. Omakotitalonäyttelyyn taloa rakentaville perheille laadittiin saatekirje tulevasta tutkimuksesta. Omakotitalonäyttelyn projektipäällikkö välitti saatekirjeen sähköpostitse perheille viikon 13 alussa. Sähköpostiviesti katsottiin hyväksi tavaksi lähestyä perheitä, koska heille lähetettiin omakotitalonäyttelyyn liittyvää tiedotusta muutenkin sähköpostitse. Haastattelua varten laadittiin 13 kohtaa sisältävä haastattelurunko (Liite 2) sekä ennen haastattelua itsenäisesti täytettävä taustatietolomake (Liite 3).

Viikon 14 alussa perheille lähetettiin muistutus mahdollisuudesta osallistua tutkimukseen haastattelurungon kanssa. Tämän toivottiin lisäävän halukkuutta osallistua haastatteluun, koska mahdollisuuden tutustua haastattelurunkoon ajateltiin madaltavan perheiden kynnystä osallistua tutkimukseen. Näin ollen myös haastatteluun osallistuvat perheet pystyivät halutessaan miettimään asioita jo ennen haastattelua.

Neljä perhettä oli kiinnostunut osallistumaan tutkimukseen. Näiden perheiden kanssa sovittiin haastatteluajasta ja -paikasta puhelimitse tai sähköpostin välityksellä. Kolme haastattelua tehtiin viikolla 15 ja yksi haastattelu viikolla 16. Kahta perhettä haastateltiin pariskuntana ja kaksi muuta haastattelua tehtiin yksilöhaastatteluina. Yksilöhaastatteluihin osallistui perheen naispuolinen edustaja. Kolme haastattelua tehtiin perheiden valmistumassa olevissa taloissa Halkokankaalla ja yksi Jyväskylässä perheen yhteisellä työpaikalla.

Haastattelujen kestot olivat suunnilleen 15 minuutista puoleen tuntiin. Haastattelun kestoan vaikutti se, oliko haastateltava miettinyt haastattelukysymyksiä etukäteen. Myös pariskuntien haastattelut kestivät jonkin verran pidempään kuin yksittäiset haastattelut. Pariskunnat vaihtoivat haastattelun aikana mielipiteitä myös keskenään sen sijaan, että olisivat kertoneet ajatuksiaan pelkästään suoraan haastattelijalle. Haastattelut tallennettiin nauhurille, josta ne oli helppo litteroida, eikä haastattelun aikana tarvinnut keskittyä muistiinpanojen tekemiseen.

Kvalitatiivinen tutkimusaineisto koostuu siis neljästä haastattelusta. Sitaatteihin ei ole merkitty vastaajaa eritteleviä tietoja, koska niin sanottu anonyymiys haluttiin säilyttää. Omakotitalonäyttelyyn taloa rakentavien perheiden lukumäärä oli niin pieni, että jo pelkästään haastattelun sukupuolen ja iän kertominen sitaattien yhteydessä saattaisi paljastaa hänen henkilöllisyytensä. Myös saatekirjeessä perheille kerrottiin, että tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti. Myös luottamuksellisuus saattoi olla vaikuttamassa siihen, että perheet päättivät suostua haastatteluun.

Taustatietolomakkeessa kerättiin kuitenkin perheiden taustatiedot, koska haluttiin saada selville perustietoa, joka ei suoranaisesti liity tutkimusongelmaan. Taustatiedot haluttiin kerätä erillään haastattelusta myös siitä syystä, ettei varsinaista haastattelu-aikaa kuluisi taustatiedoista keskusteluun. Tarvetta ei ollut sille, että perheiden taustatiedot olisi yhdistetty vastauksiin, joten taustatiedot perheistä jäivät tavallaan irralliseksi kokonaisuudeksi. Perheet täyttivät taustatietolomakkeen itsenäisesti ennen varsinaisen haastattelun alkua.

Ennen tutkimuksen toteuttamista useammalta perheeltä odotettiin mielenkiintoa osallistua haastatteluun. Haastatteluun olisi ollut mahdollista osallistua kolmen viikon ajan, joten haastattelun ajankohtaa voitiin pitää joustavana. Ymmärrettävää toki on, että kiireisten rakentamisaikataulujen ja perheiden muiden menojen vuoksi kaikki halukkaat perheet eivät pystyneet osallistumaan tutkimukseen. Voi myös olla, että vaikka perheillä olisikin ollut aikaa, he eivät olleet muutoin kiinnostuneita osallistumaan tutkimukseen.

5.4 Taustatiedot haastateltavista

Vanhin tutkimukseen osallistunut perhe sijoittuu ikäluokkaan 55–64 vuotta ja nuorin perhe ikäluokkaan 18–29 vuotta. Kaksi perhettä sijoittuu näiden ikäluokkien väliin: toinen perhe 40–54-vuotiaisiin ja toinen perhe 30–39-vuotiaisiin. Perheet edustavat siis melko kattavasti kaikkia ikäryhmiä, ainoastaan eläkeikäisiä ihmisiä ei ollut mahdollisuutta haastatella. Tiedossa ei ollut muiden kuin tutkimukseen osallistuneiden perheiden iät, joten jäi epäselväksi, olisiko teoriassa kuitenkin ollut mahdollista haastatella myös näitä yli 64-vuotiaita.

Haastatteluissa ovat edustettuina molemmat sukupuolet. Iän lisäksi myös perhetyyppi vaikuttaa perheen mielipiteisiin ja arvostuksiin asumisessa. Kaksi haastatelluista perheistä on aikuistaloutta ja kaksi lapsiperhettä. Näin ollen iän lisäksi myös talouden erilaiset elämänvaiheet ovat tutkimuksessa hyvin edustettuina.

Myös aikaisempi asuinpaikka ja asumismuoto vaikuttavat siihen, mitä asioita perheet arvostavat asumisessa erityisesti maaseudulla ja omakotitalossa. Kaikki haastatellut perheet asuivat ennen rakentamispäätöstä Keski-Suomen alueella: Palokassa, Laukaassa, Leppävedellä ja Jyväskylässä. Kolme perhettä asui ennen rakentamista omistusasunnossa ja yksi perhe vuokralla. Yksi perhe asui ennen rakentamista omakotitalossa, kaksi perhettä rivitalossa ja yksi perhe kerrostalossa.

Haastatteluhetkellä haastatteluun osallistuneista perheistä yksi asui jo Halkokankaalla ja muilla perheillä rakennusprojekti oli siinä vaiheessa, että talossa ei vielä asuttu. Muuton ajankohta vaikuttaa siihen, millaisia mielipiteitä perheillä on Petäjävedestä. Koska yksikään perheistä ei asunut rakentamispäätöksen hetkellä Petäjävedellä, mielipiteet esimerkiksi kunnan palveluista perustuvat hyvin pitkälti mielikuviin ja paluumuuttajaperheillä vuosien takaisin kokemuksiin.

Taustatietolomakkeessa perheiltä kysyttiin myös työssäkäyntiä ja työpaikan sijaintia ennen ja jälkeen rakentamisen. Osalla perheistä työpaikat ovat samat rakentamisen jälkeen ja osalla ne muuttuvat. Niiden, joilla työpaikka on sama kuin ennen rakentamista, työmatkat pitenevät. Työmatkan pituuden muutos vaihtelee merkittävästä suunnilleen samanpituiseen kuin aikaisemminkin. Yksi haastateltu on saanut töitä Petäjävedeltä ja yksi toimii kotiäitinä.

Taustatietolomakkeessa kysyttiin myös Petäjäveden tuttuutta ennen rakentamista. Kunta oli varsinaisesti tuttu vain yhdelle perheelle, koska he olivat asuneet Petäjävedellä aikaisemminkin. Yksi haastatelluista on Petäjävedeltä kotoisin ja asunut siellä nuoruutensa. Hänen puolisonsa ei ole kuitenkaan Petäjävedeltä kotoisin. Näillä paluumuuttajilla Petäjävedellä asuu sukulaisia ja muuta lähipiiriä, joten vuosien varrella kuntaan on ollut jonkin verran kosketusta. Kahdelle perheelle Petäjävesi ei ollut entuudestaan juurikaan tuttu: toiselle perheelle kunta oli melko vieras ja toiselle perheelle tuttu lähinnä vain ohikulumatkalta.

Taustatietolomakkeessa kysyttiin, mistä perhe oli saanut ennakkotietoa Petäjävedestä asuinpaikkana sekä tiedon omakotitalonäyttelystä. Petäjävedestä asuinpaikkana oli saatu tietoa sukulaisilta, työkavereilta, kunnan Internet-sivuilta sekä paikan päällä vierailemalla. Paluumuuttajille myös omat kokemukset kunnasta antoivat tietoa. Kaksi perhettä kertoo saaneensa tietää omakotitalonäyttelystä vuoden 2007 Rakentaminen ja talotekniikka -messuilla. Kaksi perhettä kertoo tietolähteiksi sukujuuret ja petäjävetiset perhetutut.

5.5 Tulosten luotettavuus

Vaikka haastateltua saatiin vain neljää perhettä, haastattelun tuloksista voidaan muodostaa tiettyjä johtopäätöksiä. Haastatellut perheet edustavat erilaisia perhetyyppejä ja ikäluokkia, jotka arvostavat asumisessa eri asioita. Nämä asiat näkyvät myös haastattelun tuloksissa. Osa perheistä oli osaltaan paluumuuttajia ja osalla perheistä ei ollut Petäjävedestä ennen rakentamispäätöstä juurikaan kokemusta. Myös tämä seikka lisää tutkimuksen luotettavuutta, koska näin ollen Petäjävedestä saadaan niin sanotusti tuoreita mielipiteitä.

Haastatteluissa toistuivat samansuuntaiset ajatukset ja mielipiteet. Ilmi tuli hyvin samanlaisia asioita, mutta myös eriäviä mielipiteitä. Olisi ollut mielenkiintoista, jos tutkimukseen olisi osallistunut useampikin perhe. Näin ollen olisi nähty, toistuvatko samat asiat kerta toisensa jälkeen. Useamman perheen osallistuminen tutkimukseen olisi tuonut varmasti uusia asioita esiin.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Arvostukset asumisessa

Perheille tärkeitä asioita asuinpaikan valinnassa ovat erityisesti tontin hinta ja koko. Kaksi perhettä kertoo, että tontin hinta ja koko yhdessä vaikuttavat asuinpaikan valintaan. Muut kaksi perhettä kertoo valintaa ohjaaviksi asioiksi joko tontin hinnan tai koon. Kaksi perhettä kertoo, että Petäjävedeltä he ovat saaneet isomman ja edullisemmän tontin kuin kaupungista. Nämä asiat ovatkin rakentamista suunnitteleville perheille hyvin tyypillisiä asuinpaikan valintaan vaikuttavia tekijöitä.

- Haaveiltiin siitä rakentamisesta niin se, että jos jostain Jyväskylän läheltä... 700 neliön tontti ei kiinnosta... Ois halunnu rakentaa, niin ois saanu sit monta kertaa enemmän maksaa tonteista kun täältä... Ja koko ois ollu kolmasosa siitä.

Perheet kertovat myös toisentyyppisten asioiden vaikuttavan asuinpaikan valintaan. Näiden tekijöiden voidaan ajatella vaikuttavan myös sellaisten perheiden ajatuksiin, jotka eivät ole rakentamassa. Esimerkiksi lyhyttä matkaa kunnan keskusta sekä kaupungin läheisyyttä pidetään tärkeinä ja elämää helpottavina asioina. Myös perheen lähipiirin asuminen lähiseudulla vaikuttaa siihen, mistä päin perhe alkaa etsiä uutta asuinpaikkaa.

Asuinpaikan valinnassa kiinnitetään huomiota kohtuulliseen pituiseen työmatkaan. Perheiden työpaikat sijaitsevat Jyväskylän seudulla, toisilla lähempänä ja toisilla kauempana Halkokankaasta. Pääasiassa työmatkat ovat alle 40 kilometriä yhteen suuntaan. Yksi perhe on valmis päivittäin kulkemaan tätäkin pidemmän työmatkan (noin 55 km) yhteen suuntaan.

Asuinpaikan valintaan vaikuttaa osaltaan myös se, millaisessa ympäristössä ollaan itse kasvettu. Erityisesti maaseudulta tai pieneltä paikkakunnalta kotoisin olevat perheet arvostavat maaseutumaista paikkakuntaa, mutta tämä pätee myös kaupungissa kasvaneisiin. Tämä kertoo mielestäni siitä, että kaupunkiasumista ei arvosteta yhtä paljon kuin maaseutuasumista. Kaupungista kotoisin olevat kokevat ehkä jollain tapaa jääneensä jostain paitsi ja haluavat siksi muuttaa maaseudulle. Kaupungissa varttuneilla ei välttämättä ole kokemusta maaseutuasumisesta, mutta heillä on silti halu muuttaa sinne.

Yleisesti maaseutua pidetään myös lapsille parempana paikkana asua kuin kaupunkia. Tämä ilmenee myös yhdessä haastattelussa. Lapsiperhe kertoo haluavansa kasvattaa lapset mieluummin maaseudulla kuin kaupungissa.

Asuinpaikan valinnassa alueen rauhallisuus ja viihtyisyys ovat tärkeitä asioita. Yksi haastateltu kertoo heidän perheensä miettiessä uutta asuinpaikkaa olleen selvää, että muutetaan pienelle paikkakunnalle, joka on joko samankokoinen tai pienempi kuin edellinen asuinpaikkakunta. Uutta asuinpaikkaa mietitään siis myös tottumuksen ja aikaisempien kokemusten perusteella:

- Ei oltais voitu ajatellakaan kaupunkiin... Miesystäväkin on kotoisin ihan maalta... Myö oltiin etitty kohtuuhintasta ja vähän tämmöseltä pieneltä paikkakunnalta. Niin siinä se sitten napsahti.

Haastattelujen perusteella nimenomaan maaseutumaisesta kunnasta hyvän asuinpaikan tekee sen pieni koko. Maaseutumaisessa kunnassa asuu vähemmän ihmisiä kuin kaupungissa. Tämän myötä koulutkin ovat pienempiä, mikä on tärkeää lapsiperheille.

Pienessä kunnassa peruspalvelut ovat lähellä. Yhden perheen mukaan pienessä paikassa on myös tietty omanlaisensa henki. Yksi perhe pitää hyvänä asiana sitä, että maaseutumaisesta kunnasta löytyy maataloutta. Maaseutumainen kunta on rauhallinen ja turvallinen paikka asua ja kunnan asukkaat tuntevat toisensa, usein vähintään ulkonäöltä.

- Että täällä on niin rauhallista... Sitä vähän luottaa, että näissä ei niin paljon sitä rikollisuutta ja varkautta ja kaikkee ole. Vaikka kuu-lemma on näissäkin, mutta tämmönen mielikuva on. Että täällä saa olla turvassa.

Omakotiasumisen arvostaminen

Perheiden mielipiteet omakotiasumisesta ovat keskenään hyvin samantyyppisiä. Omakotiasumisessa arvostetaan erityisesti omaa rauhaa. Naapureita ei tarvitse huomioida yhtä tarkasti verrattuna rivi- tai kerrostaloasumiseen. Vastaavasti omakotitalossa naapureiden elämisen äänet eivät kuulu omaan asuntoon helposti. Omakotitalossa saa siis olla enemmän rauhassa kuin rivi- tai kerrostalossa, kun naapurit eivät määrää miten omassa kodissa tulisi asua.

Omakotiasumisessa arvostetaan tilaa erityisesti ulkona. Lapsilla on siis mahdollisuus leikkiä omalla tontilla taloyhtiön yhteisen pihan sijasta. Omakotiasumisessa arvostetaan omaa hallintamahdollisuutta eli mahdollisuutta tehdä itsenäisiä päätöksiä talon ja tontin suhteen:

- Sanotaan nyt että ehkä siinä on se oma hallinta, et jos oot rivitalossa niin se on vähän pieni se piha ja siinä on tosiaan vähän tarjottimella... Ehkä se just, että saa ite hallita sitä koko tonttia... Mut on se semmonen, oma tupa, oma lupa.

Omakotiasumisen hyviin puoliin kuuluu se, että se on asumismuoto, jonka voi itse rakentaa tai rakennuttaa. Näin ollen talon kaikkiin yksityiskohtiin on voinut itse vaikuttaa, joten talosta tulee itselle mieluinen ja omiin tarpeisiin sopiva. Ylipäätään omistusasumisen hyvänä puolena pidetään sitä, että kuukaudessa asumiseen laitettu raha ei mene niin sanotusti hukkaan. Siinä vaiheessa kun talo on velaton, sitä voi oikeasti kutsua omaksi. Yksi perhe kertoo, että rivi- tai kerrostalo-osakkeen omistaminen ei tunnu samalta, koska osakkeen omistaminen ei kuitenkaan anna samoja vapauksia verrattuna oman kiinteistön omistamiseen.

6.2 Petäjävesi uutena asuinpaikkana

Koska yksikään haastatelluista perheistä ei asunut ennen rakentamispäätöksen tekemistä Petäjävedellä, tuo uusi asuinpaikka mukanaan monenlaisia muutoksia. Näiden muutosten luonne riippuu paljon siitä, mistä perhe Halkokankaalle muuttaa. Uusi asuinpaikka Petäjävedellä tuo siis mukanaan, perheestä ja asiasta riippuen, sekä parannuksia että heikennyksiä.

Kaksi perheistä mainitsee suurimmaksi muutokseksi ja ehdottomaksi parannukseksi asumismuodon vaihtumisen. Rivi- tai kerrostalosta muuttaminen omakotitaloon parantaa asumisen tasoa kun muutetaan uuteen ja tilavaan taloon. Omakotitaloon muuttaminen tuo perheille tullessaan myös oman ja ison tontin.

Kun vanha tuttu ympäristö vaihtuu uuteen, päivittäiset rutiinit muuttuvat. Osalle perheistä uusi asuinpaikka Petäjävedellä tuo sukulaiset lähemmäksi, osalle lähipiiri jää edelliselle asuinpaikkakunnalle. Muutto Petäjävedelle aiheuttaa melkein kaikille haastatelluille pidemmän työmatkan aikaisempaan verrattuna. Kahden perheen työpaikat jäävät edelliselle asuinpaikkakunnalle. Näin ollen töihin ajetaan päivittäin pidempi työmatka verrattuna aikaisempaan tilanteeseen. Ainoastaan yksi haastatelluista on saanut uuden työpaikan Petäjävedeltä.

Esimerkiksi lääkäripäivystys, kuntokeskus, päivittäistavarakaupat ja automarket ovat olleet osalle perheistä aikaisemmin parinsadan metrin päässä kotoa. Osalle perheistä peruspalvelujen saatavuus vastaavasti paranee Petäjävedelle muuton vuoksi. Yhden haastatellun harrastamiseen tulee uuden asuinpaikan myötä enemmän vaihtoehtoja, koska Petäjäveden kunta tarjoaa liikkumiseen hyvät puitteet:

- Että täällähän on, tuossahan lähtee heti tuo pururata ja hyvät valaistukset, hyvät tiet, tännehän tulee ilomielin, minäkin harrastan hiihtämistä, tykkään hirveesti ja lenkkeilyä, pyöräilyä, no nyt tietää, että tuosta on hyvä lähtee.

Yksi perhe on edellisessä asuinpaikassaan tottunut erikoislääkäriin, joten Petäjävedelle muutto tuo tilanteeseen muutoksen. Myös käytännöt tiettyjen lääketarvikkeiden myöntämisen suhteen ovat kunnissa erilaiset, koska diabeteksen hoidossa tarvittavia verensokerinmittaus-liuskoja edellisessä asuinpaikassa sai enemmän.

Petäjäveden valinta talon rakennuspaikaksi

Mitkä syyt sitten vaikuttivat siihen, että perheet päättivät rakentaa juuri Petäjävedelle? Haastattelujen perusteella syyt mukailevat edellä olevia perheiden asuinpaikan valintaan vaikuttavia tekijöitä ja syitä, jotka tekevät maaseutumaisesta kunnasta hyvän asuinpaikan. Halkokankaalla tontit ovat suuria ja kottuhintaisia:

- Se, että tontin hinta ja koko oli sellanen, että jos aattelis Jyväskylän tonttitarjontaa, niin ensinnäkään täällä ei oo niin isoja ja sitten jos olis, ja ne pienemmätkin mitä on, niin ne maksais sit moninkertaisesti nähden tuohon. Me halutaan tilaa.

Petäjäveden ja Halkokankaan hyvä sijainti maantieteellisesti lähellä Jyväskylää vaikutti myös rakentamispäätökseen. Yksi perhe kertoo, että vaikka lähempänä Jyväskylää olisikin ollut tontteja tarjolla, sinne ei haluttu rakentaa, koska lähipalvelut siellä ovat lähes olemattomat. Petäjävedellä tätä vastoin on oma keskusta, josta löytyy tarvittavat peruspalvelut:

- Pääsis 10-15 kilsaa lähemmäksi Jyväskylää, mut sitten taas vastaavasti siellä ei olis yhtään mitään. Niinkun aattelee, Kintaus tai muut Kuohut siinä välillä, niin kyllähän sielläkin on paljon rakennusta, tai sit muihinkin suuntiin... Ei me sellaseen ihan umpikorpeen haluta, että jos tarvii viikonloppuna maitoa, niin sitä voi hakea jostain R-kioskilta tai muualta.

Yksi perhe kertoo, että Petäjävesi oli hyvin esillä vuoden 2007 Rakentaminen ja talotekniikka -messuilla, jossa käydessään he kiinnostuivat kunnasta asuinpaikkana. Entuudestaan Petäjävesi oli perheelle vieras, eikä kuntaa oltu varsinaisesti harkittu rakennuspaikaksi. Tämä on hyvä esimerkki siitä, miten pienenäkin pidetyt asiat, kuten näytteilleasettajana toimiminen messuilla, voivat olla vaikuttamassa perheiden asuinpaikan valintaan.

Kahdelle perheelle Petäjävesi oli ajatuksissa selvä rakennuspaikka jo ennen kuin varsinaista rakentamispäätöstä oltiin tehty. Nämä perheet olivat ajatelleet, että jos rakentamaan joskus päädytään, niin Petäjävesi tulee olemaan talon paikka. Toinen näistä perheistä on paluumuuttajaperhe ja toinen perhe on kotoisin Petäjäveden lähiseudulta. Tämä vahvistaa asiaa, että paluumuuttajat ovat tärkeitä potentiaalisia asukasryhmiä kunnalle.

- Oikeastaan siitä on jo lähelle kymmenen vuotta, kun on puhuttu jo rakentamisesta ja muuta, niin silloin on puhuttu jo kyllä, että Petäjävesi on kiva paikka... Ei me sillain muita lähikuntia edes olla katsastettukaan, kyllä se varmaan aika selkee on ollu meille, että jos me rakennetaan, niin sit se varmaan on Petäjävesi sitten mihin me rakennetaan.

Miten Petäjävesi sitten erottuu edukseen muista maaseutumaisista kunnista? Perheet kertovat Petäjäveden olevan mukavan oloinen kunta, jolla on taloudellisesti hyvä maine, jopa muihin maaseutumaisiin kuntiin verrattuna. Petäjävedellä on paljon järviä ja kaunista luontoa, yksi haastateltu mainitsee myös Petäjäveden Vanhan kirkon. Kunnasta löytyy tarvittavat peruspalvelut läheltä ja siellä järjestetään myös erilaisia tapahtumia. Petäjäveden sijainnin maantieteellisesti kerrottiin olevan hyvä ja tarvittaessa esimerkiksi Jyväskylään ja Keuruulle pääsee helposti ja nopeasti.

- Selkeesti semmonen hengissä oleva keskusta niinkun Petäjäveelläkin. Kaikki muut on aika hiipunu silleen pelkiks asuinalueiks sitten.

- Ja olihan tässä kaikki ainakin meitä kun valisti, kun me kerrottiin asiasta, että no "Petäjävedellähän menee hyvin". Että Petäjäveden talous on ainakin kunnossa.

Petäjäveden kunnan vahvuudet ja heikkoudet

Kunnan vahvuudeksi mainittiin sen itsenäisyys, vakavaraisuus, vireys sekä kunnasta löytyvät tarvittavat peruspalvelut. Yksi perhe kertoo arvostavansa Petäjäveden kehittymishalua, koska muuttovoittoisena kuntana se panostaa palveluihin. Palveluihin panostaminen näkyy jokaisen kuntalaisen arkielämässä:

- Jotenkin tuntuu mitä kuuntelee niin Petäjävesi on vireempi paikkakunta... Onhan sillä etu tietysti Petäjävedellä nyt että varmaan on niitä isoimpia kasvukuntia... Ja varmaan panostetaan palveluihin ja semmoseen sitten enemmän vielä.

Yhden paluumuuttajaperheen mielestä kunnalla on kova halu pärjätä, koska se selvisi muutaman vuoden takaisesta huonosta taloudellisesta tilanteesta. Tämän perheen mielestä omakotitalonäyttely on hyvä esimerkki kunnan kehittymishaluista:

- Mutta onhan tää edistysaskel kun miettii missä talouskierteessä sekin kunta on rypeny. Ja vaan ihmiset muuttanu pois sieltä. Ja nyt ne on saanu visioitua jossain työryhmässään, tän koko asuntomessuhankkeen.

Jyväskylään päin suuntautumista pidetään hyvänä asiana, joskaan kuntaliitoksia ei toivota. Perheet arvostavat sitä, että Petäjävesi on oma kuntansa, eikä ole halunnut liittyä yhteen toisten kuntien kanssa. Yksi perhe mainitsee joustavuuden ja nopean päätöksenteon Rautakylä -hankkeessa kunnan vahvuudeksi. Perhe on sitä mieltä, että Rautakylä meni Keuruulta sivun suun, koska siellä ei pystytty tekemään päätöksiä hankkeen suhteen tarpeeksi nopeasti.

Kunnan heikkouksia kysyttäessä nousi esiin muutamia eriäviä mielipiteitä. Yhden haastatellun mielestä Petäjävesi on kaukana Jyväskylästä ja vastaavasti muiden perheiden mielestä Petäjäveden maantieteellistä sijaintia voidaan pitää kunnan vahvuutena. Nämä eriävät mielipiteet johtuvat siitä, että välimatka nousi heikkoudeksi siinä tapauksessa, kun haastatellun aikaisempi asuinpaikka oli lähempänä Jyväskylää kuin Petäjävesi.

- Mut ehottomasti vahvuus on toi maantieteellinen sijainti, et siellä voi olla vähän niinkun lintukodossa, pois ihan tästä isomman kaupungin hulinasta, mut sitten kuitenkin se on se parikymmentä minuuttia, ja se on hyvää tietä, tänne kaupunkiin.

Kuten edellä sijainnin suhteen, myös kunnan pieni koko ajatellaan vahvuuden lisäksi heikkoudeksi. Pieni koko vaikuttaa siihen, että kunnasta ei löydy kaikkia tarvittavia palveluita, jotka pitää näin ollen hakea muualta. Yhden perheen mielestä pieni koko aiheuttaa myös sen, että kunnalla ei ole varaa panostaa palveluihin samalla tavalla kuin isommilla kunnilla.

Yhden haastatellun mielestä kunnanvaltuustossa istuvat vuodesta toiseen samat ihmiset ja tähän kaivattiin muutosta. Kahden perheen mielestä pienten kuntien huono puoli on niin sanottu sisänlämpiviisy. Tosin yksi haastateltu kertoo petäjävetisten olevan välitöntä porukkaa, joten Petäjävesi ei pienuutensa vuoksi välttämättä ole sisänlämpivä paikka:

- Mä en oo sillain vielä "petäjävetistynyt", et mä en tiä että onks tää semmonen sisänlämpivä paikka niinkun nää pienet paikkakunnat on. Se nyt on tietysti joka paikkakunnalla semmonen... Kyllä kun on pienemmät ympyrät, niin kyllä taas kaikki tuntuu tietävän sitten kaikki, että näinhän se menee, eihän siitä vaan pääse mihinkään.

Palvelut Petäjävedellä

Kunnallisiin ja julkisiin palveluihin Petäjävedellä ollaan pääosin tyytyväisiä. Kaikilla haastatelluilla ei haastatteluhetkellä ollut vielä kovin paljon kokemusta kunnallisista ja julkisista palveluista Petäjävedellä, joten mielipiteitä asiasta ei ollut vielä muodostunut. Yleinen mielikuva on, että kyseiset palvelut on kunnassa hoidettu hyvin. Esimerkiksi Kelan ja poliisin palveluja ei Petäjävedellä ole, mutta niitä ei haastatteluissa ainakaan mainittu kaipaavan. Lapsiperheet kertoivat koulujen toimivan hyvin, myös kouluihin tehdyt remontit mainittiin hyväksi asiaksi.

Terveystaltopalveluista perheillä oli ristiriitaisia mielikuvia. Yksi perhe ei ollut kuullut kunnan lääkärilanteesta hyvää, ja toisen perheen mielestä terveydenhuolto toimii hyvin muun muassa laboratoriopalvelun vuoksi. Yksi perhe kertoo kunnan oman ambulanssipalvelun lakkauttamisen harmittavan, koska perheessä on sairaus, joka saattaa yllättäen vaatia kuljetuksen sairaalaan. Silloin kun perhe teki päätöksen rakentaa Petäjävedelle, ambulanssipalvelu toimi vielä kunnassa:

- Se oli hieno sillon kun se oli tää ambulanssipalvelu vielä täällä, niin se oli hyvä pointti siinä mielessä, että se toimii hyvin, että täällä on niinkun lähellä... Ei menny montaa kuukautta, niin tuli jo että nyt karsitaan. Se oli vähän negatiivinen. Ois niistä ehkä voinu pitää kiinni. Se vaan aina menee, kun ne kilpailutetaan... Sitä vaan katotaan sitä hintaa eikä sitä kokonaisuutta.

Yleiseen palveluvalikoimaan Petäjävedellä ollaan tyytyväisiä. Perheiden mielestä kunnasta löytyy kaikki tarpeellinen. Sitä mitä ei Petäjävedeltä saa, voi hankkia esimerkiksi työmatkan ohella tai muuten käymällä Jyväskylässä. Yksi perheistä kehuu kunnan liikuntapalveluja erityisesti kuntosalin edullisuuden ja laadun vuoksi:

- No kaupat on ihan hyvällä tolalla, paria kauppa ollaan kannatettu. Se että se posti on siinä R-kioskillä, et sehän on auki tosi myöhäänkin iltasin ja sillain keskeisellä paikalla... No pankkipalvelu tietysti löytyy... Kuntosalit ja muut, mitkä on kunnan palveluita, niin se vaikutti ihan semmoselta hyvältä. Se on kyllä tosi iso plussa... Mä oon ymmärtäny, että latuverkosto on hyvä.

- Siellähän on kyllä aika hyvin kaikkea... Nyt kun siellä on ollu, niinkun löytyy rautakaupan tynkää ja semmosta tarviketta... Ja kolme tämmöstä ruokakauppaa. Ihan turha kuvitellakaan sitten mitään ylimäärästä, se on pikkukunta, et jos on noin toimivat perussysteemit...

Petäjaveden kunnan tekninen toimisto saa yhdeltä haastatellulta kehuja. Hänen mielestään kunnanviraston palvelu on Petäjävedellä parempaa kuin edellisessä asuinpaikassa. Tähän voi vaikuttaa esimerkiksi Petäjaveden kunnan pieni koko, jolloin kunnan työntekijöilläkin on enemmän aikaa asiakkaille. Toki myös henkilökunnan henkilökohtaiset ominaisuudet vaikuttavat palvelun laatuun:

- Rakennuspuolen palvelut, niin mun mielestä kunnan on ihan ollu hyvä palvelu. Tosiaan voi sanoo sen. Kyllä siellä on aina puhelimien vastattu, aina sieltä on kuunneltu kohteliaasti ja... Voi jopa sanoo että parempaa kun... Enemmän on niitä asukkaita, asiakkaita, eipä sinne tahtonu aina päästä. Että voi olla pienessä kunnassa jopa semmonen palvelu jopa parempaa.

Perheiltä kysyttiin kaipaavatko he jotain palveluja lisää Petäjävedelle. Yksi haastatelluista kaipasi kuntaan kirjakauppaa sekä kenkä- ja vaatekauppaa. Toisaalta hän kertoo, että kyseiset ostokset hoituvat myös Jyväskylässä.

Muutto Petäjävedelle aiheuttaa yhdelle perheelle vakuutustoimipisteen siirtymisen kauemmas kuin mihin on totuttu, koska edellisessä asuinpaikassa vakuutustoimipiste oli kunnan keskustassa. Tähän haastateltu toivoikin parannusta, koska on tottunut hoitamaan vakuutusasiat kasvotusten. Vakuutustoimipisteen puuttuminen Petäjävedeltä aiheuttaa sen, että haastatellun täytyy hoitaa vakuutusasiat joko internetissä tai ajaa useampi kymmenen kilometriä hoitamaan asia paikan päällä toimistossa.

6.3 Omakotitalonäyttelyyn rakentaminen

Perheiltä kysyttiin, harkitsivatko he Petäjäveden lisäksi muita kuntia jonne rakentaa. Perheistä ainoastaan yksi oli harkinnut Petäjäveden lisäksi muitakin kuntia, jotka olivat Uurainen, Konnevesi tai joku Laukaan kylistä. Kolmelle perheelle Petäjäveden valinta uudeksi asuinpaikaksi oli hyvin selvää, eikä muita kuntia edes harkittu. Näille perheille oli selvää jo kauan aikaa sitten, että jos rakentamaan joskus päädytään, Petäjävesi tulee olemaan paikkana.

- Oikeastaan siitä on jo lähelle kymmenen vuotta, kun on puhuttu jo rakentamisesta, niin silloin on puhuttu jo kyllä, että Petäjävesi on kiva paikka.

- Ei me sillain muita lähikuntia edes olla katsastettukaan, kyllä se aika selkee on ollu meille, että jos me rakennetaan, niin sit se on Petäjävesi sitten mihin me rakennetaan.

Perheiltä kysyttiin, harkitsivatko he muita tonttivaihtoehtoja Petäjävedeltä Halkokankaan lisäksi. Kolmea perhettä Petäjävedelle houkutteli nimenomaan Halkokankaan omakotialue. Yksi perhe kertoo, että Halkokankaan omakotialue oli heille selvä valinta jo puolisentoista vuotta ennen rakentamisen aloittamista. Yksi haastateltu kertoo Halkokankaan hyväksi puoleksi muun muassa sen sijainnin:

- Oli ihan selvä. Sitten tuoltapäin kun tullaan tuolta Jyväskylästä tänne, niin tämä on tässä. Sitten voi jatkaa sinne kirkonkylään. Että tää on hirveen hyvällä paikalla tää asunto. Tosi hyvällä paikalla. Ja tää on nätti toisaalta, mäntyjä...

Ainoastaan yksi perhe kertoo harkinneensa myös muita tonttivaihtoehtoja Petäjävedeltä. Perhe oli harkinnut rakentavansa talon perheen äidin isän synnyinkotiin parinkymmenen kilometrin päähän Petäjäveden keskustasta. He myös harkitsivat ostavansa tontin Metsä-Kulmalan alueelta, mutta päätyivät loppujen lopuksi Halkokankaan omakotialueeseen.

Hyödyt omakotitalonäyttelyyn rakentamisesta

Kaikkien perheiden mielestä omakotitalonäyttelyyn rakentamisesta on ollut hyötyä. Yleisin on taloudellinen hyöty, joka on toisille perheille merkittävämpi kuin toisille. Osa tavarantoimittajista on antanut hinnanalennusta esimerkiksi materiaaleista ja tarvikkeista, ja myös rakennustavaroiden nopeat toimitusajat tulivat yhdessä haastattelussa esiin.

- No tietysti rahallinen hyöty jonkun verran. Mä ehkä oletin, että siitä vois olla enemmänkin hyötyä. Kunta on tullu jonkun verran rahallisesti vastaan niissä liittymissä, kunnallistekniikan liittymismaksuissa ja... No talotehdaskin jonkun verran, mutta aika pieniä summia kuitenkin, että ei se nyt hirveesti oo sitä budjettia keventäny.

- Tokihan tässä on lähteny rakennuttajat mukaan, että ollaan saatu ikään kuin samalla rahalla vähän laadukkaampia elementtejä taloon. Jonkunlaisesta pienestä rahallisesta säästöstä puhutaan, ei kauheen merkittävästä...

Yhdelle perheelle selvisi tarjouspyyntöjä tehdessä, että kaikkia tavarantoimittajia omakotitalonäyttely ei kiinnosta sen pienen näkyvyyden vuoksi. Koska Valkeakosken asuntomessut ovat osittain samaan aikaan, osa tavarantoimittajista on ollut sitä mieltä, että Petäjäveden omakotitalonäyttelyyn ei kannata panostaa. Päälinja tässä asiassa on kuitenkin ollut, että yritykset ovat lähteneet hyvin mukaan rakentamiseen.

Kolme perhettä mainitsee ehdottomaksi hyödyksi sen, että asuinalueesta tulee nopeammin valmis kuin uusista asuinalueista yleensä. Toisaalta Halkokankaan omakotialueelle rakentaminen ei lopu omakotitalonäyttelyyn, vaan jatkuu sen jälkeenkin. Omakotitalonäyttelyn jälkeen alueella tapahtuu siis vielä muutoksia, kun keskeneräisiä taloja viimeistellään ja tyhjiille tonteille aletaan rakentaa.

- Sen mä näkisin kyllä aika hyväks hyödyksi, että kuitenkin tässä tulee tää ympäristö täysin valmiiks kun tähän näyttelyyn rakennetaan, että tulee päällystetyt tiet, tulee valot, kait kunta siistii nämä kaikki ympäristöt tästä ja tästä tulee valmiin näkönen alue.

Yksi perhe pitää hyötynä myös sitä, että oma talo ei jää keskeneräiseksi kuten rakennusprojekteissa yleensä on tapana. Omakotitalonäyttelyyn rakentaminen asettaa perheille edellytyksen, että talojen pitää olla valmiina toukokuun loppuun mennessä ja pihojen kesäkuun loppuun mennessä:

- No hyödyks voi kattoo sen, että se todella tulee valmiiks. Se ei roiku kahta-kolmea vuotta siinä keskeneräisenä... Täällä kaikki muut saa myös valmiiksi pihansa. Että se on sitten kaunis silmälle tää koko alue... Ja ite kanssa, että sitä on lähettävä tuulemaan, ne ei paikat ole monta vuotta keskeneräsenä. Niinkun yleensä rakentajilla on. Ne rakentaa sitä kymmenen vuotta. Niillä on aina joku paikka rempallaan. Mutta nyt, nää pitää saada valmiiks. Musta siinä on ihan hyvä hyöty.

Yksi perhe mainitsee omakotitalonäyttelyyn rakentamisella olevan myös huonoja puolia, kuten kiirettä ja tiukkojen aikataulujen mukaan rakentamista. Perheen mielipide on ymmärrettävä, koska rakennusprojekti aiheuttaa varmasti stressiä jo ilman ulkopuolisen tahon asettamia aikarajoja. Toisaalta, näyttelyrakentamiselle on pakko asettaa tiettyjä aikarajoja, koska muuten itse tapahtumaa ei välttämättä pystyittäisi toteuttamaan suunnitelmien mukaan.

Yksi perhe odotti ennen rakentamista, että näyttelyalueen perheet olisivat tehneet enemmän yhteisiä hankintoja, jolloin olisi säästynyt aikaa, vaivaa ja rahaa. Taloihin täytyy kuitenkin hankkia tiettyjä samoja asioita, kuten postilaatikoja ja roska-astioita. Yhteisten hankintojen tekeminen onkin todennäköisesti jäänyt vähälle perheiden rakentamisaikataulujen vuoksi.

6.4 Odotukset asumisen suhteen

Haastattelun viimeinen kysymys kartoittaa perheiden odotuksia tulevaisuudelta ajatellen asumista Petäjävedellä ja Halkokankaan omakotialueella. Kolme perhettä mainitsee ehdottoman tärkeäksi sen, että Halkokankaalta saataisiin kevyenliikenteenväylä keskustaan. Turvallisen reitin katsotaan ennen kaikkea auttavan lapsia koulumatkojen kulkemisessa. Yhden perheen mielestä turval-

linen reitti keskustaan saattaisi myös houkutella Halkokankaalle uusia asukkaita, etenkin lapsiperheitä.

- Se, että tällä alueella me saahaan tosta kevyenliikenteen väylä Litmaan. Se on se a ja o. Sen takia, että pieniä koululaisia on, Multian tie on vaarallinen ylittää ja tosta se ei niin kauheesti varmaan tuu maksamaan, tekee vaan niin sen kevyenliikenteen väylän. Että ne pääsee sitten tunnelin alta menemään kouluun.

- Mutta se tie, se ois kyllä hirvu tärkeä. Et ei tarviis sen ison tien kautta lähtee... Mut että sinne se pitäis tuuakkin, siihen Litman alikulkuun pitäis tulla sieltä Halkokankaalta tie puhkasta, ihan joku perus soratie... Se ois tietysti ihan semmonen käytännön kiva juttu.

Lapsiperheet toivovat lapsille leikkipaikkaa. Näyttelyn ajaksi alueelle tulee ainakin väliaikainen leikkipaikka, mutta perheet odottavat saavansa alueelle myös pysyvän leikkipaikan. Myös sen katsotaan lisäävän alueen houkuttelevuutta uutena asuinpaikkana:

- Tehään lapsille se oma leikkipaikka, puisto, kenttä. Se joka kiertää tässä ja kattoo, että ”hei, täällä ois leikkikenttä, täällä ois hyvin matka päästä tonne”, niin se vois olla se piste iin päälle.

Yksi perhe kertoo, että Halkokankaan omakotialue saa heidän mielestään laajentua ja kasvaa. Perhe toivoo kuitenkin, että alue pysyisi sellaisena, miten sitä oli aikoinaan heille markkinoitu. Esimerkiksi rivi- ja kerrostaloja sekä vuokra-asumista alueelle ei toivota, vaan sitä, että Halkokangas pysyy omakotialueena:

- Että pysyis mahdollisimman samanlaisena... Että se pysyis semmosena miten sitä on meille markkinoitu. Kokonahan se sais kasvaa, koska jos se kasvais, niin sitten sinne tulis jotain, ehkä joskus.

Lähitulevaisuudelta odotetaan ennen kaikkea sitä, että talo ja piha valmistuvat ja työ- ja näyttelyvaiheen jälkeen taloa pääsee oikeasti asumaan. Yksi perhe kertoo kokevansa, että talo on konkreettisesti oma vasta näyttelyn jälkeen. Myös sosiaalisuutta naapureiden kesken toivotaan. Kaksi perhettä kertoo pitävänsä tärkeänä sitä, että naapuruston kesken olisi kanssakäymistä jollain

tapaa. Yksi haastateltu toivoo kotiutuvansa kuntaan nopeasti ja tutustuvansa naapureiden lisäksi myös muihin petäjävetisiin.

- Et tutustuis naapureihin... Ois kiva että ois semmosta kanssakäymistä, että jos tietäs että vähän toinen kahtos toisten, että jos on reissussa tai jossain, niin tietää, että siellä naapuritkin vähän kahtelee, että kuka siellä liikkuu siellä talolla.

6.5 Kehitysehdotukset haastatteluiden pohjalta

Haastatteluista nousi esiin muutamia mielenkiintoisia asioita, jotka eivät suoranaisesti liity tutkimusongelmaan. Nämä asiat ovat haastateltujen omia mielenpitoita ja ne tulivat ilmi joko haastattelun aikana tai sen jälkeen. Kyseisiin asioihin kunnan kannattaa kiinnittää erityistä huomiota ja mahdollisuuksien mukaan kehittää perheiden ajatuksia eteenpäin.

Tutkimustulosten alussa mainittiin jo, että yhden perheen rakentamispäätökseen vaikutti Petäjäveden kunnan esilläolo vuoden 2007 Rakentaminen ja talotekniikka -messuilla. Haastatellun mielestä markkinointi messuilla oli todella hyvää ja sai ainakin heidän perheensä kiinnostumaan kunnasta asuinpaikana. Petäjäveden kunta oli kyseiselle perheelle entuudestaan tuntematon, eikä perhe ollut ennen messuja harkinnut rakentavansa Petäjävedelle. Haastatellun mielestä kunnan kannattaa ehdottomasti jatkossakin esitellä asumismahdollisuuksia erilaisilla messuilla. Lopputuloksesta voidaan sanoa, että kunnan messumarkkinointi tehoi ainakin tähän perheeseen:

- Että joka oli tosissaan sillon ettimässä niin ihan varmasti kiinnostu... Tässä on ainakin tulos... Syrjäseudulta tosiaan ruvettiin ettiin, tämä osas markkinoida itseensä niin hyvin, niin tässäpä sitten ollaan.

Yhden perheen mielestä on hyvä, että Petäjäveden kunta on suuntautunut ja haluaa kehittyä etenkin Jyväskylään päin. Petäjävedellä on kaikki edellytykset kasvaa muun muassa sen takia, että se on Jyväskylän työssäkäyntialuetta. Yhden perheen mielestä Petäjäveden ja Jyväskylän välinen tyhjä tila pitäisi tehdä houkuttelevaksi alueeksi rakentaa:

- Tekis sen tyhjän tilan houkuttelevaksi täällä sillä kaavotetuilla, kunnallistekniikalla, teillä, kaikella, neteillä, kaapelitv:illä, mitkä kaikki ois saatavissa siitä keskustasta siihen lähialueeseen hyvin pienillä kustannuksilla. Niin houkutella semmosella asumisalueella, että "tule tänne maalle, mutta pidä silti kaikki kaupungin etuudet" ikään kuin... Säilytä niinkun mitä kaupungissa on näitä hyviä puolia, asumiseen liittyviä hyviä puolia, mutta yhistä ne sen maalla asumisen hyviin puoliin. Sillä varmaan sais kunnan väkilukua nostettua monta sataa.

Nykyään potentiaaliset muuttajat etsivät tietoa heitä kiinnostavasta asuinpaikasta internetin välityksellä. Yhden perheen mielestä Petäjaveden kunnan tulisi päivittää ja rakentaa internetsivunsa toimivammaksi ja myös muuttajia palvelevaksi foorumiksi. Kunnan internetsivuilta löytyy heidän mukaansa perustietoa Petäjävedestä, mutta monipuolisuutta kaivataan. Perheen mielestään internetsivujen teossa kannattaisi kysyä kuntalaisilta tai ulkopaikkakuntalaisilta mielipiteitä siitä, mikä tekee kunnasta hyvän paikan asua ja elää:

- Jos haluais nopeesti nähdä läpileikkauksen siitä kunnasta, niin okei, siellä tulee ne, että paljonko siellä on asukkaita ja et siellä on vanhainkoti, mut ei niinkun oikeestaan muuta. Että mitä siellä voi harrastaa, tai mitä siellä voi tehdä tai puuhailla, niin tollasii asioita... Et semmoset ihmisiä kiinnostaa kun ne miettii, et voisko muuttaa... Kyllä se osaan kysymyksistä vastaa, mut sit jos oikeesti ihan vakavissaan miettii, et oisko toi nyt semmonen kunta mihin vois miettii muuttavansa, niin kyllä niitten sivujen selailun jälkeen jää tosi paljon kaikkee...

7 POHDINTA

Tutkimustulosten perusteella tärkeimmät syyt talon rakentamiseen omakotitalonäyttelyalueelle olivat tontin koko ja hinta. Perheiden asuinpaikan valintaan vaikuttivat myös Petäjaveden hyvä sijainti ja kunnasta löytyvät tarvittavat palvelut. Petäjaveden vahvuuksia maaseutumaisena kuntana ovat sen pieni koko ja rauhallisuus. Petäjaveden valintaan uudeksi asuinpaikaksi vaikutti myös kunnan tuttuus, koska osa perheistä oli paluumuuttajia. Osalle perheistä talon rakentaminen juuri Petäjävedelle oli selvää kauan ennen varsinaisen rakentamispäätöksen tekemistä. Omakotitalonäyttelyyn rakentamisen hyödyiksi ker-

rottiin säästöt rakennuskustannuksissa, myös asuinalueen nopeaa valmistamista pidettiin hyvänä asiana.

Hyvän asuinympäristön kokemiseen vaikuttavat perheen elinvaihe ja elämäntilanne. Vaikka haastateltujen perheiden elinvaiheet iän ja perhetyypin suhteen ovat melko erilaiset, ovat tutkimustulokset hyvänä pidetyn asumisen suhteen hyvin samansuuntaiset. Sekä haastatellut aikuistaloudet että lapsiperheet arvostavat maaseutu- ja omakotiasumisessa ennen kaikkea omaa rauhaa ja omaa pihaa.

Eri tutkimusten mukaan noin kaksi kolmasosaa suomalaisista pitää maaseutua parempana paikkana asua kuin kaupunkia. Tämä käsitys vahvistuu myös tämän tutkimuksen tulosten perusteella. Yksikään haastatelluista perheistä ei ollut harkinnut rakentavansa taloa kaupunkiin. Osaltaan tähän vaikuttavat myös kaupunkien korkeammat rakennuskustannukset verrattuna maaseutuun, mutta tutkimustuloksista nousee selvästi esiin maaseutumaisen kunnan arvostaminen asuinpaikkana sekä aito halu asua maaseudulla.

Tutkimustulosten perusteella hyvänä pidettyyn asumiseen liitetään erityisesti suuri tonttikoko ja kohtuuhintaisuus, asuinympäristön turvallisuus ja kunnan palvelujen laatu. Perheiden mielestä omakotitalonäyttelyalueelle on ollut mahdollista rakentaa talo kohtuukokoiselle ja -hintaistalle tontille. Petäjävettä pidetään turvallisena paikkana asua ja kasvattaa lapset kunnan maaseutumaisuuden vuoksi. Peruspalvelujen saatavuutta ja laatua perheet pitävät Petäjävedellä hyvänä, koska kunnasta löytyy kaikki tarvittava. Palvelujen saatavuuteen vaikuttaa myös Petäjäveden hyvä sijainti, koska isompien palvelujen äärelle, esimerkiksi Jyväskylään, ei ole pitkä matka.

Tutkimustulokset vahvistavat myös asumisen tulevaisuuden kysyntää, joka suuntautuu väljyyteen ja suuriin asuntoihin. Yleisenä uhkakuvana Suomessa on ennustettu tonttikokojen pienentyvän. Omakotitalonäyttelyalueen suuret tontit ja talot kertovat perheiden tarpeista ja toiveista asumisen suhteen. Näyttelyalueen tonttien kysyntä on ollut tämänhetkisestä taloudellisesta tilanteesta huolimatta hyvää, koska näyttelyalueen tonteista vapaita on enää 7 kappalet-

ta. Tämä kertoo siitä, että omistusasumisen ja pientalotoiveiden suosio on vankka.

Kaupunkien läheisen maaseudun sanotaan hyötyvän kaupungin läheisyydestä. Petäjävedelle Jyväskylän läheisyys luo kilpailuedun muihin keskisuomalaisiin maaseutumaisiin kuntiin verrattuna. Tutkimustulosten perusteella Petäjäveden vahvuuksiin lukeutuu sen hyvä sijainti erityisesti Jyväskylää ajatellen. Tutkimukseen osallistuneiden perheiden työpaikat sijaitsevat Jyväskylän seudulla, joten päivittäiset työmatkat eivät muodostu kohtuuttoman pitkiksi. Myös isompien palvelujen ääreen on hyvät kulkuyhteydet. Petäjävedeltä on hyväkuntoisen valtatie lisäksi hyvät julkiset liikenneyhteydet Jyväskylään, joten oman auton lisäksi matkan Jyväskylään voi kulkea myös linja-autolla tai junalla.

Tutkimustulosten perusteella maallemuuttopäätöstä perustellaan kohtuullisella tontilla, asumisen väljyydellä ja asuinympäristön turvallisuudella. Nämä seikat ovat melkein yksi yhteen hyvänä pidetyn asumisen ominaispiirteiden kanssa. Ainoastaan palvelujen laatua perheet eivät maininneet kysytyessä, mitkä seikat tekevät maaseutumaisesta kunnasta hyvän asuinpaikan. Tämä kertoo siitä, että haastatellut perheet ovat selvästi olleet tietoisia siitä, että pienessä kunnassa palveluja ei ole saatavilla yhtä paljon kuin kaupungissa. Tutkimustulosten perusteella Petäjäveden kunnan peruspalvelut ovat toimivat, mutta pienelle maaseutumaiselle kunnalle ominaiseen tapaan isommat palvelut täytyy hankkia muualta.

Maalle muuttamisen edellytyksenä pidetään yleisesti kohtuullista työmatkaa. Yleisesti ottaen haastateltujen perheiden työpaikat ovat kohtuullisen matkan päässä asuinpaikasta. Koska muutto Petäjävedelle tuo mukanaan melkein kaikille haastatelluille pidemmän työmatkan verrattuna aikaisempaan tilanteeseen, ovat perheet valmiita vaihtamaan pidemmän välimatkan toivottuun pientaloasumiseen maaseudulla.

Petäjäveden kunta tuntuu tajunneen oikeanlaisen tavan houkuttaa kuntaan uusia asukkaita ja varsinkin omakotirakentajia. Petäjävesi houkuttelee uusia

asukkaita internetsivuillaan erityisesti viihtyisällä ja maaseutumaisella ympäristöllä. Petäjävedellä on hyvä tonttitarjonta, eikä omakotitonteista ole pulaa. Omakotitalonäyttelyalueella ja kunnassa muutenkin tonttien hinnat ovat kohtuulliset ja tonttivaihtoehdot palvelevat tavallisten perheiden toiveita ja tarpeita. Petäjäveden kunnan tonttihinnat ja -koot lähellä keskustaa ovat hintalaatusuhteeltaan hyvät verrattuna Jyväskylän seudun muihin maaseutumaisiin kuntiin.

Petäjävedellä on hyvät edellytykset pysyä mukana kuntien välisessä kilpailussa asukkaista. Tehokkaita kilpailukeinoja ovat kunnan sijainti sekä suuret, kohtuuhintaiset ja luonnonläheiset omakotitontit hyvien peruspalvelujen äärellä. Tutkimustulosten perusteella Petäjävesi erottuu edukseen muista maaseutumaisista kunnista myös hyvän maineensa vuoksi.

Kuntien on tärkeää saada muuttovoittoa työikäisistä ja lapsiperheistä. Haastatellut perheet kuuluvat juuri näihin ryhmiin. Koska omakotirakentaminen Petäjävedellä on vilkasta ja kunta on muutenkin muuttovoittoinen, on sillä hyvät mahdollisuudet nuorentaa väestön ikärakennetta kunnassa ja näin ollen saada tärkeitä verotuloja peruspalveluihin.

LÄHTEET

Asuminen – Petäjavesi. 2008. Viitattu 9.3.2009. <http://www.petajavesi.fi/>,
asuminen.

Avustukset ja lainat. 2009. Viitattu 9.3.2009. <http://www.petajavesi.fi/>, asumi-
nen, avustukset ja lainat.

Eskola, J. & Vastamäki, J. 2001. Teemahaastattelu. Opit ja opetukset. Teok-
sessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu: virik-
keitä aloittelevalle tutkijalle. Toim. J. Aaltola & R. Valli. Jyväskylä:
PS/Kustannus. 26.

Etusivu – Petäjavesi. 2008. Viitattu 3.3.2009. <http://www.petajavesi.fi/>

Halkokankaan näyttelyalue. 2009. Viitattu 3.3.2009.
<http://www.omakotitalonayttely.fi>, näyttelyinfo.

Juntto, A. 2007. Suomalaisten asumistavoitteet ja mahdollisuudet. Helsinki: Ti-
lastokeskus.

Juntto, A. 2008. Asumisen muutos ja tulevaisuus. Rakennetarkastelu. Erilais-
tuva asuminen, osaprojekti 1. Helsinki: Ympäristöministeriö.

Jussila, A. 2005. Pientalobarometri joulukuu 2005. Pientaloteollisuus ry. Viitat-
tu 21.3.2009. <http://www.pientaloteollisuus.fi>, barometrit, pientalobarometri
joulukuu 2005.

Jussila, A. 2006. Pientalobarometri syyskuu 2006. Pientaloteollisuus ry. Viitat-
tu 21.3.2009. <http://www.pientaloteollisuus.fi>, barometrit, pientalobarometri
syyskuu 2006.

Jussila, A. 2007. Pientalobarometri maaliskuu 2007. Pientaloteollisuus ry. Vii-
tattu 21.3.2009. <http://www.pientaloteollisuus.fi>, barometrit, pientalobarometri
maaliskuu 2007.

Karttunen, M-N. 2007. Pääkaupunkiseutulaiset arvostavat eniten omakotitalo-
asumista. Helsingin Sanomat 30.7.2007. Viitattu 2.3.2009.
<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/P%C3%A4%C3%A4kaupunkiseutulaiset+arvostavat++eniten+omakotitaloasumista/HS20070730SI1KA01onn>

Kokkonen, H. 2007. Kouvola muuttajan silmin. Perheiden asuinpaikan valin-
taan vaikuttavia tekijöitä. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu,
liiketalouden koulutusohjelma.

Koti Sinulle. - tavallisia taloja tavallisille ihmisille -. Viitattu 23.4.2009.
<http://www.kotisinulle.fi/>

Kotonen, T. & Laitinen, S. 2008. Kylä Kelpaa! 2008 –asumismessujen markkinoitviestintäsuunnitelma. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma.

Koulut – Petäjävesi. 2008. Viitattu 9.3.2009. <http://www.petajavesi.fi/>, koulutus, koulut.

KyläKelpaa! – matka maalle. 2009. Viitattu 19.4.2009. <http://www.kylakelpaa.com/Resource.phx/sivut/sivut-kylakelpaa/index.htm>

Kyllönen, E. & Kurenniemi, M. 2003. Asunto ja elämänkaari. Katsaus asumisen laatua koskevaan tutkimukseen. Helsinki: Stakes.

Kytö, H. & Aatola, L. 2006. Muuttuva maallemuuttaja. Maallemuuttajien elämäntavat ja maallemuuton mukanaan tuomat muutokset. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

Kytö, H., Tuorila, H. & Leskinen, J. 2006. Maaseudun vetovoimaisuus ja kuluttajien yksilölliset elämäntavat. Tutkimuskokonaisuuden loppuraportti. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

Lampi, P. 2007. Oma tupa, oma lupa. Suomen omakotiliitto 1947-2007. Helsinki: Suomen Omakotiliitto ry.

Lankinen, M. 2003. Asuntojen tarve ja tuotanto 2001 – 2030. Ennustemallin uudistaminen, menetelmät ja tulokset. Helsinki: Ympäristöministeriö.

Lehdistötiedotteet. 2009. Viitattu 8.5.2009. <http://www.omakotitalonayttely.fi/tiedotus>.

Maaseutuasumisen teemaryhmä. Toivota maaseudun uudet asukkaat terveilleiksi. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. Pdf-tiedosto. Viitattu 28.4.2009. [http://www.maallemuutto.info/Liitetiedostot/aa/Tulomuuttaja%20\(2\).pdf](http://www.maallemuutto.info/Liitetiedostot/aa/Tulomuuttaja%20(2).pdf)

Maatalous - Petäjävesi. 2008. Viitattu 9.3.2009. <http://www.petajavesi.fi/>, yritys, maatalous.

Muuramen kunta/Tontit. 2009. Viitattu 23.3.2009. <http://www.muurame.fi/>, asuminen ja rakentaminen, tontit.

Myytävät tontit kartalla. 2009. Viitattu 23.3.2009. <http://www.laukaa.fi/>, palvelut, kaavoitus ja rakentaminen, tonttitarjonta, myytävät tontit.

Mätäsaho, R. 2009. Pientalobarometri tammikuu 2009. Pientaloteollisuus ry. Viitattu 21.3.2009. <http://www.pientaloteollisuus.fi/>, barometrit, pientalobarometri tammikuu 2009.

Omakotitontit. 2009. Viitattu 23.3.2009. <http://www.keuruu.fi/>, asuminen, tontit, omakotitontit.

Petäjäveden kunta 2009a. Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.2.2009. Viitattu 9.3.2009. <http://www.petajavesi.fi/>, esityslistat ja pöytäkirjat, kunnanhallituksen pöytäkirjat 2008-2009.

Petäjäveden kunta 2009b. Kunnanhallituksen pöytäkirja 9.3.2009. Viitattu 9.3.2009. <http://www.petajavesi.fi/>, esityslistat ja pöytäkirjat, kunnanhallituksen pöytäkirjat 2008-2009.

Petäjäveden Yrittäjät. 2009. Viitattu 29.4.2009. <http://yhdistys.yrittajat.fi/petajavesi/>, jäsenrytykset, Petäjäveden Yrittäjien jäsenrytykset.

Petäjävesi-esite. Pdf-tiedosto. Viitattu 8.5.2009. <http://www.petajavesi.fi>, matkailu, Petäjävesi esite.

Petäjävesi-lehti 2008b. Nro 48. 26.11.2008.

Petäjävesi-lehti 2009a. Nro 4. 21.1.2009.

Petäjävesi-lehti 2009b. Nro 10. 4.3.2009.

Pohjola, A. 2006. Pientalobarometri syyskuu 2006. Pientaloteollisuus ry. Viitattu 21.3.2009. <http://www.pientaloteollisuus.fi>, barometrit, pientalobarometri syyskuu 2006.

Sirniö, T. 2008. Petäjäveden kunnan strategia 2015. Strategiat PowerPoint-tiedostoina Petäjäveden kunnan internetsivuilla. Viitattu 24.3.2009. <http://www.petajavesi.fi/>, hallinto, talous ja strategiat.

Strategioiden tuloksellisuus. 2008. Strategiat PowerPoint-tiedostoina Petäjäveden kunnan internetsivuilla. Viitattu 24.3.2009. <http://www.petajavesi.fi/>, hallinto, talous ja strategiat.

Suomen Asuntomessut. 2009. Toiminta-ajatus. Viitattu 19.4.2009. <http://www.asuntomessut.fi/>, yleistieto.

Tilastokeskus. 2008. Viitattu 9.3.2009. <http://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/592.html>

Tuorila, H. 2006. "Täällä maalla on hyvä asua." Kokemukset maaseudusta uutena asuinypäristönä. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

Tuusa, M. 2007. Suomalaiset unelmoivat omakotitalosta väljällä alueella. Helsingin Sanomat 17.5.2007. Viitattu 2.3.2009. <http://www.hs.fi/asuminen/artikkeli/Suomalaiset+unelmoivat++omakotitalosta+v%C3%A4lj%C3%A4ll%C3%A4+alueella/HS20070517SI1YO01j03>

Vapaa-aika – Petäjävesi. 2008. Viitattu 8.5.2009. <http://www.petajavesi.fi>, vapaa-aika.

Väestökisterikeskus. 2008. Viitattu 9.3.2009.

[http://www.vaestokisterikeskus.fi/vrk/files.nsf/files/C0BF2954BE9BD4C225753E001F07D2/\\$file/081231.htm](http://www.vaestokisterikeskus.fi/vrk/files.nsf/files/C0BF2954BE9BD4C225753E001F07D2/$file/081231.htm)

Äänismaa, P. 2002. Ympäristökasvatusta kehittämässä kotitalousopettajien koulutuksessa. Joensuun yliopisto.

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje perheille

Hyvä vastaanottaja!

23.3.2009

Useiden tutkimusten mukaan omakotiasuminen maaseutumaisessa ympäristössä kuvastaa hyvin suomalaisten asumistoiveita. Tulevana kesänä järjestettävä omakotitalonäyttely esitteleekin nämä kaksi asiaa, omakotiasumisen yhdistettynä maaseutumaiseen ympäristöön, ainutkertaisella ja mielenkiintoisella tavalla. Nyt tarkoituksena onkin saada kyseisen alueen asukkaiden ajatuksia ja mielipiteitä asumisesta esille.

Halkokankaan omakotitaloalueen asukkaiden keskuudessa on tarkoitus suorittaa tutkimus, jonka tarkoituksena on selvittää mitkä seikat vaikuttivat juuri heidän perheensä asuinpaikan valintaan. Syitä siihen, miksi perheet ovat päättäneet rakentaa talon maaseutumaiseen ympäristöön kaupungin sijaan, Petäjavedelle jonkun toisen kunnan sijaan ja juuri Halkokankaan omakotitaloalueelle jonkin toisen Petäjävedellä sijaitsevan tontin sijaan, on varmastikin useita. Opiskelen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa kuluttajapalveluja ja toteutan tutkimuksen opinnäytetyönäni yhteistyössä Petäjaveden kunnan kanssa.

Tutkimustulosten perusteella Petäjaveden kunta saa arvokasta tietoa muun muassa siitä, mitkä asiat ovat vaikuttaneet siihen, että perheet ovat päätyneet rakentamaan kotiaan juuri Petäjävedelle. Näistä esille nousseista syistä on hyötyä niin Petäjävedelle kuin omakotitalonäyttelyä tulevaisuudessa järjestäville kunnillekin.

Tutkimus toteutetaan henkilökohtaisena haastatteluna viikoilla 14 - 16 (30.3. – 17.4.). Haastattelun arvioitu kesto on puolesta tunnista tuntiin. Tutkimustuloksia käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti.

Toivon, että Teillä olisi halua ja aikaa osallistua tutkimukseen. Ystävällisesti pyydänkin Teitä ilmoittamaan mahdollisesta kiinnostuksestanne osallistua tutkimukseen, jonka jälkeen voimme sopia haastatteluajasta ja -paikasta.

Ystävällisesti,

Paula Salmela

040 779 4652 / paula.salmela.mpa@jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Liiketoiminta ja palvelut -yksikkö

Liite 2. Haastattelun taustatiedot

- Ikä/puolison ikä?

18 - 29 v.   55 - 64v.

30 - 39 v.   Yli 64 v.

40 - 54 v.

- Talouden tyyppi?

Aikuistalous

Taloudessa lapsia → Kuinka monta, iät?

- Oletteko töissä/onko puolisonne töissä?

→ Missä teidän/puolisonne työpaikka sijaitsi ennen rakentamista?

→ Onko työpaikka sama rakentamisen jälkeen?

- Asuitteko aikaisemmin vuokralla vai omistusasunnossa?

- Asuitteko kerros-, rivi-, pari- vai omakotitalossa?

- Asutteko jo Halkokankaalla/milloin muutatte?

- Missä asuitte silloin, kun teitte päätöksen rakentaa Halkokankaalle?

- Jos ette asuneet Petäjävedellä, kuinka tuttu kunta oli teille ennen rakentamista?

- Mistä saitte tiedon Halkokankaan omakotialueesta ja omakotitalonäyttelystä?

- Jos ette asuneet Petäjävedellä, mistä saitte eniten ennakkotietoa Petäjävedestä asuinpaikkana?

Liite 3. Haastattelurunko

Asuinpaikka

- Mitkä asiat ovat perheellenne tärkeitä valitessanne asuinpaikkaa?
- Mitkä seikat tekevät maaseutumaisesta kunnasta hyvän asuinpaikan?
- Miten Petäjävesi erottuu edukseen muista maaseutumaisista kunnista?
- Mitkä ovat mielestänne Petäjäveden kunnan vahvuudet ja heikkoudet? (Jos kunta ei ole teille vielä tuttu, niin mitä mielikuvia vahvuudet ja heikkoudet herättävät?)

Palvelut

- Mitä mieltä olette kunnallisista ja julkisista palveluista Petäjävedellä? (Jos palvelut eivät ole teille vielä tuttuja, niin mitä mielikuvia ne herättävät?)
- Oletteko tyytyväinen palveluvalikoimaan Petäjävedellä? Kaipaatteko jotain palveluja lisää Petäjävedelle?

Petäjävesi ja Halkokangas

- Mitkä syyt vaikuttivat siihen, että päätitte rakentaa juuri Petäjävedelle? Harkitsitteko muita kuntia?
- Oliko Halkokankaan alueen valinta asuinpaikaksi heti selvää, vai harkitsitteko muita tonttivaihtoehtoja Petäjävedeltä?
- Mitkä ovat muutokset edelliseen asuinpaikkaanne verrattuna? Mahdolliset parannukset ja heikennykset?
- Mitä odotatte/haluatte tulevaisuudelta ajatellen asumista Petäjävedellä ja Halkokankaan alueella?

Omakotitalo ja omakotitalonäyttely

- Mitä erityisesti arvostatte omakotiasumisessa?
- Onko omakotitalon rakentamisesta näyttelyn yhteyteen ollut mielestänne hyötyä? Mitä erityisesti?
- Minkä arvioisitte olevan toisin rakentamisen kannalta, jos näyttelyä ei olisi tai rakentaisitte jonnekin muualle?